

Kommunfullmäktige kallas till sammanträde

Tid: 2016-09-26, kl. 19.00

Plats: Tingssalen, Orsa kommunhus

Öppnande, närvaro, justering

Informationsärenden

1. Uppvaktning av Anders Jakobsson som tilldelats årets Zornmärke i guld
2. Kommunstyrelsens ordförande informerar
3. Rapport från arbetet i Region Dalarna
4. Rapport från revisorerna

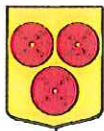
Beslutsärenden

1. Delårsrapport 2016 (se bilaga)
2. Svar på medborgarförslag om orsamål inom äldreomsorgen
3. Svar på medborgarförslag om flytt av statyn av korpral Gifting
4. Svar på motion om deltagande i Håll Sverige Rent
5. Svar på motion om ändrat datum för LOK-stöd (lokalt aktivitetsstöd för idrottsföreningar)
6. VA-plan för Orsa kommun
7. Prövning av ansvarsfrihet för direktionen, Region Dalarna (se bilaga)
8. Höjning av maxtaxan inom särskilt och ordinärt boende
9. Nytt reglemente för krisledningsnämnden
10. Avsägelse av uppdrag och fyllnadsväl
11. Fyllnadsväl till gemensamma gymnasienämnden
12. Interpellation om bidrag till föreningar och svar från kommunstyrelsens ordförande (skriftligt svar delas på sammanträdet)
13. Motion om föreningspeng till barn och ungdomar
14. Motion om kontanthantering vid upphandling av banktjänster
15. Motioner, medborgarförslag, interpellationer och frågor

Rosanna Thyren
Ordförande

Ann-Therese Albertsson
Kommunchef

Beslut (1)

§ 75

OK KS 2016/00203

Delårsrapport 2016

Beslut

Kommunstyrelsen överlämnar, efter redaktionella ändringar, delårsrapporten 2016 till kommunfullmäktige och revisorer samt föreslår att kommunfullmäktige godkänner delårsrapporten.

Sammanfattning av ärendet

Genomgång av delårsrapporten utifrån det ekonomiska utfallet per den sista juli för kommunens olika verksamheter.

Beslutsunderlag

Delårsrapport 2016.

Protokollsutdrag, Utskott för strategi och utveckling, § 97, 2016-08-30.

Förslag till beslut

Utskottet för strategi och utveckling föreslår kommunstyrelsen:

Kommunstyrelsen överlämnar delårsrapporten 2016 till kommunfullmäktige och revisorer samt föreslår att kommunfullmäktige godkänner delårsrapporten.

Sändlista

Kommunfullmäktige

Granskningsrapport

*Helena Steffansson
Carlson
Johanna Kemppainen
Micaela Hedin*

September 2016

Granskning av delårsrapport 2016

Orsa kommun

Innehållsförteckning

1	Sammanfattande bedömning	1
2	Inledning	2
2.1	Bakgrund	2
2.2	Syfte, revisionsfrågor och avgränsning	2
2.3	Revisionskriterier	2
2.4	Metod	3
3	Granskningsresultat	4
3.1	Rättvisande räkenskaper och god redovisningssed	4
3.2	Resultatanalys	6
3.3	Nämndernas budgetuppföljning och prognos	7
3.4	God ekonomisk hushållning	7
3.4.1	Finansiella mål	7
3.4.2	Mål för verksamheten	8

1 Sammanfattande bedömning

PwC har på uppdrag av kommunens förtroendevalda revisorer översiktligt granskat kommunens delårsrapport för perioden 2016-01-01 – 2016-07-31. Uppdraget ingår som en obligatorisk del av revisionsplanen för år 2016.

Syftet med den översiktliga granskningen är att ge kommunens revisorer ett underlag för sin bedömning av om delårsrapporten är upprättad i enlighet med lagens krav och god redovisningssed samt om resultatet är förenligt med de mål som kommunfullmäktige fastställt. Revisorernas uttalande avges i den bedömning som de avlämnar till kommunfullmäktige i samband med att delårsrapporten behandlas.

Resultatet för perioden är 13,1 mnkr (9,4 mnkr), vilket är högre än motsvarande period föregående år. Prognosen för helåret pekar mot ett resultat om 4,8 mnkr. Av uppgifter lämnade i delårsrapporten framgår att balanskravet kommer att uppfyllas.

Utifrån vår översiktliga granskning gör vi följande bedömning av kommunens delårsrapport:

- *Vi bedömer att delårsrapporten inte är upprättad i enlighet god redovisningssed. Sammanställd redovisning har inte upprättats och redovisning av generellt statsbidrag för migration har inte gjorts i enlighet med gällande rekommendation.*
- *Resultatet för perioden är inte rättvisande. Intäkter för migration, som generellt statsbidrag, har inte intäktsredovisats. Det innebär att resultatet är 8,1 mnkr för lågt.*
- *Vi bedömer att resultatet i delårsrapporten är förenligt med de av fullmäktige fastställda finansiella målen och att det finns förutsättningar för att dessa kommer att uppnås för helåret.*
- *Vi bedömer att vi har svårt att göra en samlad bedömning när det gäller kopplingen mellan redovisade verksamhetsmål och redovisat ekonomiskt utfall utifrån det lagstadgade kravet om god ekonomisk hushållning.*

Vi konstaterar att det i budget 2016 saknas tydliga riktlinjer för god ekonomisk hushållning. Som en följd av det saknas också en samlad bedömning från kommunstyrelsen om målen för god ekonomisk hushållning kommer att uppfyllas.

Styrelsen, nämnderna och utskotten prognostiserar för helåret en positiv avvikelse mot budget med 2,6 mnkr att jämföra med föregående år då motsvarande prognos var en negativ avvikelse med -3,0 mnkr. Vi ser positivt på verksamheternas, totalt, förbättrade budgetföljsamhet i jämförelse med tidigare år.

2 Inledning

2.1 Bakgrund

Kommuner är enligt den kommunala redovisningslagen (KRL), skyldiga att minst en gång om året upprätta en särskild redovisning (delårsrapport) för verksamheten från årets början.

KL 9 kap 9 a §

Revisorerna skall bedöma om resultatet i delårsrapporten som enligt 8 kap. 20 a § skall behandlas av fullmäktige och årsbokslutet är förenligt med de mål fullmäktige beslutat. Revisorernas skriftliga bedömning skall biläggas delårsrapporten och årsbokslutet.

Revisorernas bedömning av delårsrapporten ska grundas på det ekonomiska resultatet och uppfyllelsen av fullmäktiges mål för ekonomi och verksamhet.

2.2 Syfte, revisionsfrågor och avgränsning

Granskningen syftar till att översiktligt bedöma om delårsrapporten ger svar på följande revisionsfrågor.

- Har delårsrapporten upprättats enligt lagens krav och god redovisningssed?
- Är resultaten i delårsrapporten förenliga med de av fullmäktige fastställda finansiella målen, d.v.s. finns förutsättningar att målen kommer att uppnås?
- Är resultaten i delårsrapporten förenliga med de av fullmäktige fastställda målen för verksamheten, d.v.s. finns förutsättningar att målen kommer att uppnås?

Granskningen har planerats och genomförts ur ett väsentlighets- och riskperspektiv för att i rimlig grad kunna bedöma om delårsrapporten ger en rättvisande bild. Granskningen är översiktlig och omfattar därför ett urval av underlagen för den information som ingår i delårsrapporten. Då vår granskning därför inte varit fullständig utesluter den inte att andra än här framförda felaktigheter kan förekomma.

2.3 Revisionskriterier

Kommunstyrelsen är ansvarig för upprättandet av delårsrapporten som enligt 8 kap 20 a § KL ska behandlas av kommunfullmäktige.

Granskningen av delårsrapporten innebär en bedömning av om rapporten följer:

- Kommunallagen och Lag om kommunal redovisning
- Rådet för kommunal redovisnings rekommendation 22 samt god redovisningssed i övrigt
- Fullmäktigebeslut avseende god ekonomisk hushållning

2.4 Metod

Granskningen har utförts genom:

- Intervjuer med berörda tjänstemän
- Analys av relevanta dokument
- Översiktlig granskning och analys av det siffermässiga bokslutet per 2016-07-31 samt av resultatprognosen för året
- Översiktlig analys av verksamhet och ekonomi i den omfattning som krävs för att bedöma om resultatet är förenligt med de av fullmäktige fastställda målen

Granskningen är inte lika omfattande som granskningen av årsredovisningen utan mer översiktlig. Granskningen är dessutom mer inriktad på analytisk granskning än på substansgranskning.

Rapporten är faktagranskad av personal på ekonomikontoret.

3 Granskningsresultat

3.1 Rättvisande räkenskaper och god redovisningssed

Den upprättade delårsrapporten omfattar perioden januari – juli 2016. Orsa kommuns resultat för perioden uppgår till +13,1 (+9,4) mnkr.

Delårsrapportens innehåll

Delårsrapporten består av en förvaltningsberättelse samt resultaträkningar, balansräkningar, kassaflödesanalyser och tillhörande noter för kommunen. Någon sammanställd redovisning har inte upprättas i delårsrapporten, däremot redovisas de helägda bolagens utfall för delåret och prognoser för helåret. Från år 2014 är det ett krav att upprätta sammanställd redovisning, om vissa villkor uppfylls, enligt Rådet för kommunal redovisnings rekommendation nr 22, Delårsrapport. Enligt detta skall Orsa kommun upprätta sammanställd redovisning, vilket inte har gjorts. Styrelsens motiverar detta i redovisningsprinciperna med att bedömningen av delårsbokslutet inte skulle bli väsentligt annorlunda om sammanställd redovisning upprättades.

Förvaltningsberättelse

Redogörelsen (förvaltningsberättelsen) omfattar beskrivning av periodens händelser avseende befolkning, arbetsmarknad, investeringar samt ekonomisk analys av utfall och prognos. Ekonomiska mål samt kommunens målområden redogörs för på övergripande nivå. Nämndernas och utskottens verksamhet beskrivs samt upplysningar om personal lämnas.

Händelser av väsentlig betydelse som inträffat under eller efter delårsperioden slut finns ej som särskilt avsnitt i förvaltningsberättelsen, utan framgår i beskrivning av "De sju första månaderna" samt i nämnderna/utskottens redogörelser.

När det gäller *upplysning om kommunens förväntade utveckling och ekonomi* beskrivs det i nämnderna/utskottens redogörelser om framtida utmaningar. I övrigt beskrivs i liten omfattning vad det innebär för kommunens samlade ekonomi.

Investeringsverksamheten omfattar redovisning av anskaffningar till och med juli per nämnd/utskott, budget samt jämförelse med motsvarande period föregående år. Kommentarer kring förbrukade medel lämnas.

Helårsprognos för den löpande verksamheten redovisas fördelat på styrelse/nämnd/utskott i driftredovisningen. Uppgifter lämnas om periodens budget och utfall samt jämförelse med föregående år. I separat tabell redovisas prognos och budget för helåret. Kommentar till periodens resultat och helårsprognosen lämnas i verksamhetsberättelserna.

En samlad bedömning om huruvida målen för god ekonomisk hushållning kommer att kunna uppnås ska enligt gällande rekommendation lämnas.

Vi konstaterar att det i budget 2016 saknas tydliga riktlinjer för god ekonomisk hushållning. Som en följd av det saknas också en samlad bedömning från kommunstyrelsen om målen för god ekonomisk hushållning kommer att uppnås. Det innebär att vi inte kan göra bedömningen om årets resultat är förenligt med målen av betydelse för god ekonomisk hushållning.

Prognos avseende *balanskravsresultat* för helåret lämnas. Inga balanskravsjusteringar anges däremot.

Delårsrapporten innehåller vissa upplysningar om hur *den kommunala koncernens definierats eller dess avgränsning samt vilka juridiska personer som den består av*. När det gäller *förändring i sammansättningen* inom kommunkoncernen framgår det i redogörelsen för Orsabostäder och Orsa Lokaler att Orsabostäder överlätit samtliga aktier i Orsa Lokaler till Orsa kommun under år 2016.

Resultat och balansräkning

Räkenskaperna omfattar resultat-, balansräkningar och kassaflödesanalyser samt noter för kommunens räkenskaper. Jämförelse sker med föregående års motsvarande period för resultaträkningen samt föregående årsbokslut för balansräkningen. Helårsprognos och jämförelse med budget redovisas i separat tabell för resultaträkningen.

Under december erhöll kommunen 15,4 mnkr i engångsersättning, så kallade flyktingmedel, vilka är att betrakta som ett generellt statsbidrag. Enligt gällande yttrande från Rådet för kommunal redovisning skall medlen periodiseras över 13 månader för perioden december 2015 till december 2016. Beslut har fattats i Orsa kommun om att intäktsföra medlen över tre år. För perioden januari till juli 2016 har 200 tkr av medlen intäktsförts. Det innebär att intäkter motsvarande 8,1 mnkr saknas för generella statsbidrag, enligt vår bedömning. Delårsresultatet är därmed inte rättvisande.

Kommunstyrelsen föreslog i framarbetad årsredovisning 2015 reservering till resultatutjämningsreserv. Av lämnad delårsrapport redovisas i balansräkningen 5 038 tkr i resultatutjämningsreserv. Vi konstaterar att kommunfullmäktige inte har fattat beslut om riktlinjer för god ekonomisk hushållning för Orsa kommun, och ej heller riktlinjer för så kallad resultatutjämningsreserv enligt KL 8:1. Vår uppfattning är att sådant beslut bör fattas innan reservering kan ske.

Vissa andra upplysningar

Redovisningsprinciper för delårsredovisningen anges som ett eget avsnitt i delårsrapporten. Av dessa framgår skillnad i redovisningsprinciper för delåret.

Bedömning

Vi konstaterar att Orsa kommuns delårsrapport innehåller förvaltningsberättelse, balansräkning, resultaträkning och vissa andra upplysningar i enlighet med rådets rekommendation nr 22. Vår bedömning är dock att avvikelse görs mot gällande rekommendation då sammanställd redovisning inte har upprättats.

Resultat-, balansräkning och kassaflödesanalysen ger inte en rättvisande bild avseende redovisning av generella statsbidrag men är i övrigt rättvisande och för övriga poster upprättad enligt god sed.

I vår översiktliga granskning har det, *med reservation för det som beskrivs ovan*, inte framkommit några omständigheter som tyder på att kommunens delårsrapport är upprättad i strid med lagens krav och god redovisningssed i övrigt.

Vi har granskat ett urval poster bland annat periodiseringar som är gjorda i samband med delårsrapporten och konstaterar att väsentliga poster, *med reservation för det som beskrivs ovan*, har periodiserats korrekt.

Rapporteringsperioden januari till juli är i överrensstämmelse med KRL där det regleras att delårsrapporten ska omfatta minst sex och högst åtta månader.

3.2 Resultatanalys

Prognosen för helåret pekar på ett positivt resultat, +4,8 mnkr, vilket är 2,3 mnkr bättre än budgeterat. Avvikelsen beror på:

- Verksamhetens nettokostnad avviker med +2,1 mnkr mot budget.
- Skatteintäkter och statsbidrag förväntas bli 0,4 mnkr lägre än budgeterat.
- Finansnettot ligger i prognosen 0,7 mnkr bättre än budgeterat, framförallt de finansiella intäkterna förväntas bli högre än budget.

I nedanstående tabell redovisas utfallet för de första sju månaderna 2016, prognos för utfallet för året samt avvikelsen mot budget.

Resultaträkning, tkr	Utfall delår 2015	Utfall delår 2016	Prognos 2016	Avvikelse mot budget
Verksamhetens intäkter	49 026	64 026		
Verksamhetens kostnader	-257 060	-273 482	-375 998	2 080
Avskrivningar	-4 709	-5 099	-9 000	0
Verksamhetens nettokostnader	-212 743	-214 555	-384 998	2 080
Skatteintäkter	154 129	158 725	272 294	-953
Generella statsbidrag och utjämning	67 218	67 576	115 841	505
Finansiella intäkter	985	1 548	2 089	711
Finansiella kostnader	-210	-195	-383	0
Årets resultat	9 379	13 099	4 843	2 343

Resultatet enligt avstämningen mot balanskravet är positivt enligt prognosen för helåret. Inget prognostiserat utfall av balanskravet lämnas dock. I genomförd granskning har framkommit att det finns reavinster motsvarande 371 tkr att beakta. Sedan tidigare år finns inget negativt resultat att återställa.

3.3 Nämndernas budgetuppföljning och prognos

Prognosen för nämndernas driftredovisning 2016 visas i nedanstående tabell:

Driftredovisning per nämnd, mnkr	Utfall juli	Budget 2016	Prognos helår	Budget avvikelse
Kommunfullmäktige	986	2 165	2 160	5
Kommunstyrelsen	22 556	42 778	41 146	1 632
Fritids- och serviceutskottet	15 396	26 745	26 572	173
Kulturutskottet	4 003	6 227	6 527	-300
Barn- och utbildningsutskottet	86 418	154 046	151 180	2 866
Socialutskottet	81 738	141 792	143 697	-1 905
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	920	1 594	1 594	0
Byggnadsnämnden	1 965	3 937	3 837	100
Summa	213 982	379 284	376 713	2 571
Finansiering	227 081	381 784	381 556	228
Summa nämnderna	13 099	2 500	4 843	2 343

Av driftredovisningen framgår att avvikelsen i prognosen mot budget totalt är positiv för kommunens verksamheter, med +2,6 mnkr. Det kan jämföras med föregående år då prognosen vid samma tidpunkt för helåret var negativ, med -3,0 mnkr. Största avvikelserna mot budget står barn- och utbildningsutskottet (+2,9 mnkr), socialutskottet (-1,9 mnkr) samt kommunstyrelsens verksamheter, (+1,6 mnkr) för.

Av styrelsens/nämndernas/utskottens verksamhetsberättelser framgår vilka verksamheter som prognostiserar positiv respektive negativ avvikelse mot årsbudget. Redogörelse för budgetavvikelser beskrivs i delårsrapporten för respektive styrelse/nämnd/utskott under rubriken "Ekonomisk kommentar".

3.4 God ekonomisk hushållning

3.4.1 Finansiella mål

I delårsrapporten lämnas en sammanfattande redogörelse för avstämning mot kommunens finansiella mål under rubriken "Kommunens ekonomiska mål 2016".

För år 2016 har fem finansiella mål fastställts och redogörelse lämnas om delårsutfall respektive prognos för helåret.

Ekonomiska mål 2016	Beskrivning	Utfall 2016	Prognos 2016
Årets resultat	Värdesäkra eget kapital	Uppfylls	Uppfylls
Likviditet	God likviditet	Uppfylls	Uppfylls (med viss osäkerhet)
Investeringar	Finansieras med egna medel	Uppfylls	Uppfylls
Pensionsåtagande	Återföra öronmärkning i relation med budget och prognos från KPA		
Soliditet	Ska årligen förbättras, senast 2018 positiv	Uppfylls	Uppfylls

Av kommunstyrelsens redogörelse beskrivs bakgrunden till periodens måluppfyllelse och vilka osäkerhetsfaktorer som kan påverka den prognostiserade måluppfyllelsen för helåret. Det framgår vidare att med beaktande av yttrande från Rådet för kommunal redovisning är i viss omfattning målet *Pensionsåtagande* inte genomförbart.

Vi delar kommunstyrelsens bedömning att, med lämnad prognos:

- Resultatmålet kommer att uppfyllas
- Det finns en osäkerhet i möjligheterna att uppfylla likviditetsmålet
- Investeringsmålet kommer att uppfyllas
- Målet om pensionsåtagande inte är genomförbart i nuvarande utformning
- Målet om soliditet är uppfyllt och med lämnad prognos kommer målet att uppfyllas

Bedömning

Vår översiktliga granskning visar att prognostiserade resultat är förenligt med de finansiella målen som fullmäktige fastställt i budget 2016. Vi konstaterar även att det kanske viktigaste målet, resultatmålet, uppfylls enligt prognosen.

3.4.2 Mål för verksamheten

Kommunfullmäktige fastställde år 2009 kommunens vision och värdegrund. Från 2015 gäller nya övergripande målområden, vilka beslutades i november 2013. Förvaltningsberättelsen inbegriper en sammanfattande bedömning av "När vi målen" där det konstateras att svaret på om målen uppnås är varierande. Målområde "Ekonomi" uppfylls medan målområdena "Livskvalitet" och "Medarbetare" delvis uppfylls och målområde "Tillväxt" inte uppfylls.

Styrelsen, nämnderna och utskottens uppföljning inom de olika målområdena redovisas i deras respektive verksamhetsberättelse, där redogörs för mål som uppfyllts, delvis uppfyllts och inte uppfyllts. Mått och utfall redovisas i liten omfattning.

Bedömning

Vi konstaterar att samtliga fyra övergripande målområden som fullmäktige fastställt följs upp kortfattat i förvaltningsberättelsen på en övergripande samlad nivå.

Däremot bedömer vi det svårt att bilda sig en uppfattning om samtliga nämndmål följs upp.

Av lämnad målredogörelse har vi dock svårt att göra bedömningen när det gäller kopplingen mellan redovisade verksamhetsmål och redovisat ekonomiskt utfall utifrån det lagstadgade kravet om god ekonomisk hushållning.

2016-09-13

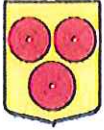
Helena Steffansson Carlson
Projektledare

Micaela Hedin
Uppdragsledare

Beslut (2)

§ 60

OK KS 2015/00012-3

Svar på medborgarförslag om orsamål inom äldreomsorgen

Beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att medborgarförslaget är besvarat och tillgodoses genom följande aktiviteter:

- Platsannonser inom äldreomsorgen ska innehålla texten att det är bra om den sökande kan orsamål.
- Kommunstyrelsen ger chefen för omsorgsverksamheten i uppdrag att inventera kunskaperna i orsamål och planera så att de boende får tillfälle att prata mål.
- Kommunstyrelsen ger chefen för omsorgsverksamheten i uppdrag att uppmuntra sina anställda att gå de kurser som studieförbunden anordnar i orsamål.

Sammanfattning av ärendet

Annika Rullgård har lämnat ett medborgarförslag om att tala dalmål inom äldreomsorgen. I medborgarförslaget så föreslås att äldre kan få hjälp av personal som talar mål, i platsannonser ska det stå att kommunen gärna ser att sökanden talar mål och att det ska räknas som en merit för personalen. Ytterligare förslag är att kommunen ska ordna kurser för personal som vill lära sig orsamål.

Personalkontoret informerar i sitt svar om att kommunen kan ange i platsannonser att det är bra om sökanden kan orsamål. Dock kan det inte vara något krav eftersom det skulle hindra många från att få anställning i kommunen. Ytterligare förslag på aktiviteter för att tillgodose medborgarförslaget är att inventera kunskaperna, uppmuntra kommunanställda att gå studieförbundens kurser samt att det ges möjligheter för de boende att tala mål.

Beslutsunderlag

Protokollsutdrag, kommunstyrelsens arbetsutskott, § 63 2016-05-18.

Tjänsteutlåtande, personalkontoret, 2016-02-29.

Medborgarförslag, 2015-03-30, med komplettering, 2015-05-22.

Förslag till beslut

Arbetsutskottet föreslår kommunstyrelsen att föreslå kommunfullmäktige att medborgarförslaget är besvarat och tillgodoses genom följande aktiviteter:

- Platsannonser inom äldreomsorgen ska innehålla texten att det är bra om den sökande kan orsamål.
- Uppdra till chefen för omsorgsverksamheten att inventera kunskaperna i orsamål och planera så att de boende får tillfälle att prata mål.
- Uppdra till chefen för omsorgsverksamheten att uppmuntra sina anställda att gå de kurser som studieförbunden anordnar i orsamål.

Sändlista

Kommunfullmäktige

Justerandes signatur

Utdragsbestyrkande

Kommunstyrelsen

Ulf Back

Svar på medborgarförslag om orsamål inom äldreomsorgen

Sammanfattning av ärendet

Annika Rullgård har inkommit med ett medborgarförslag som säger att vi ska skapa möjligheter för de gamla på våra boenden att prata orsamål då och då. Gamla människor tenderar att återgå till sitt barndomsspråk på ålderns höst.

Wi witöm att dös fok blir gamblör sö bi dem läsi kripper jäss´n do dem språkär. Sö ed i nug sö jån i Orsa att dem wil bruk ossmol jäss´n. (sjå bilaga)

Ed i fullt stjäli ö skriva i or´n annonstext att ed i bra um dem kun ossmol. Wi kunnum int skriva att vi krevum ed, får ed djer att wi stelum får miklär ajtafär plassär i kommunen. Wi fom luv tä sjå etter um ed i ödrer i orum ais sö språker öder språk ö, kånstje arabiska eld somaliska.

Wi kum oxå ö språka mi sjefer i orum ais sö dem kontrollerer uker sum kun ossmol ö att dem ordner sö att gamblör kan fo tillfälle ö språka mi dem.

Wi kunnum saj a orur anställdör att e we bra um dem djing kurser o studifärbundi. Ed skul kunna djera att leni blir bätter.

Sö i mener att wi bällöm djera sum Annika Rullgard tittjär.

Fritt översatt från Orsamål:

Det är känt att när folk blir gamla så kan de bli som barn igen när de talar. Så det är nog så här i Orsa också att de vill använda sig av Orsamål (se bilaga).

Vi kan skriva i våra annonser att det är bra om de kan Orsamål. Vi kan inte skriva att vi kräver det, det skulle göra att vi hindrar många att få anställning i kommunen. Vi kanske får kontrollera om det finns andra i våra boenden som pratar andra språk, till exempel arabiska och somaliska.

Vi kommer också att prata med cheferna på våra boenden att de inventerar vilka som kan orsamål och att de planerar så att de kan prata med de gamla.

Vi kan också uppmuntra våra anställda att gå kurser i Orsamål som studieförbunden anordnar.

Så jag anser att vi kan göra som Annika Rullgård föreslår.

Beslutsunderlag

Medborgarförslag med bilaga, 2015-03-31.

Förslag till beslut

Att KS AU föreslår KS att föreslå Kommunfullmäktige att besluta:

- Att i platsannonser inom äldreomsorgen ska innehålla texten att det är bra om den sökande kan orsamål.
- Att uppdra till chefen för omsorgsverksamheten att inventera kunskaperna i orsamål och att planera så att de boende får tillfälle att prata mål.
- Att uppdra till chefen för omsorgsverksamheten att uppmuntra sina anställda att gå de kurser som Studieförbunden anordnar i Orsamål, detta ska också vara meriterande vid löneöversynen.

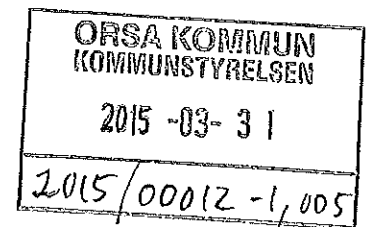
Sändlista

Kommunfullmäktige

Ulf Back
Personalchef

Annika Rullgård

Orsa 2015-03-30

Orsa kommun
Box 23
79421 Orsa

Medbårjärföslag um att dem så sjöt um å jåp gamblör sku kun tålä målå

Ä tälås mytje um ur vikte ed e fö gamblör så kumå frå ana länder å böv jåp tä få jåpån åv folk så tålä ed språjtjä så dem läred si då dem va krippär. Ed e på sumö vis fö månggär så läred si Ossmålå ema å frå släktinggär å grannär mäss dem va krippär. Ed e nå speciellt minn målå.

Då I va litn läred I mi Mormålå ema å nästan åller ikringg mi täled målå mest åv. I a byggja på mångg olejk ställå å vill nug påstå att I dug å tålä svenskö bra männ var I än e å var I än a ve så a I känt nå speciellt varmt inum mi då I fej tålä målå.

Ita såg I våle tydle sist åre så Mun mej livdå. O add jåp så kam emat a ennär tri, fyr gånggör vere dag. Då ä kam nånn så skuld jåp ennär så täled målå, livd o upp, o vart glader. O fikk jänn ana blick å o prated mer.

Nu föreslår I

- att jän i Orssum sku åll gamblör så vile få möjliget tä få jåp åv fok så tålä målå, um int vere gångg dem få jåp så i alla fall nogå gånggör i vikö. I add sku tro att ä add sku dugå minn dem så tålä nod åv Mormåle og,

-att då kommun annonserär ettär fok så sku jåp gamblör ska ä stå i annonsn att mann jänn vill a tag i dem så tålä målå,

- att fö dånn så sötjer arbet tä jåp gamblör reknäs ed så jänn merit tä kunn tålä målå,

- att kommun ska ordn kursär i Orssmålå fö dem i personaln så vile lär si litå, åtminstund så att dem kunn föstå vänn nånn se a dem.

Älsninggär

Annika Rullgård

Förslag till översättning

Medborgarförslag om att dem som sköter om och hjälper våra äldre ska kunna tala dialekt

Det talas mycket om vikten av att äldre människor från andra länder får vård och hjälp av människor som talar deras modersmål. På samma sätt är det för många som haft Orsamålet med sig från att de vara unga. Det är något speciellt med våra dialekter.

När jag var liten lärde jag mig Moramålet hemma och nästan alla omkring mig pratade på dialekt. Jag har bott på många ställen och vill nog påstå att jag pratar bra svenska, men var jag än varit så har det känts bra när jag fått gå tillbaka till att använda min dialekt.

Det här såg jag tydligt de sista åren av min mors liv. Hon hade hjälp tre, fyra gånger varje dag. När det kom någon som pratade dialekt så levde hon upp och blev glad. Hon lyste upp och pratade mer.

Jag föreslår

- att i Orsa ska alla äldre som vill få hjälp av någon som talar dialekt, åtminstone några gånger i veckan.
- att när kommunen annonserar ut lediga tjänster ska man lyfta fram att man gärna söker dem som kan tala dialekt.
- att kunna tala dialekt ska ses som en merit vid rekrytering till kommunen.
- att kommunen ska ordna kurser för personal som vill lära sig lite dialekt, åtminstone så man kan förstå vad en som talar dialekt säger.

Hälsningar

Annika Rullgård

Annat modersmål svårt vid demenssjukdom

Publicerat onsdag 20 maj 2015 kl 13.21

Många demenssjuka med utländsk bakgrund vill ha vård på sitt modersmål. Foto: TT/Charles Dharapak

Demens får svåra följder för äldre med utländsk bakgrund. I samband med sjukdomen tappar man ofta svenskan vilket ställer högre krav på demensvården.

– Det ställer ju högre krav på mig som bedömare att förstå vad den patient jag har framför mig faktiskt berättar, säger Dag Salaj, chefläkare på sjukhuset Capio Geriatrik Dalen i Stockholm.

Andelen äldre med utländsk bakgrund ökar i Sverige och i takt med det ökar också behovet av demensvård anpassad till patienter med annat modersmål än svenska. Idag lever över 160 000 personer med demens i Sverige, och det slår extra hårt mot personer med utländsk bakgrund eftersom det är vanligt att svenskkunskaperna försvinner i samband med sjukdomen.

Dag Salaj menar att språkförbistring kan orsaka problem och till och med göra att patienten kan feldiagnosticeras i en demensutredning.

– Ens bakgrund och livshistoria påverkar väldigt mycket hur man ska bedöma eventuella förlorade funktioner. Man kan uttrycka lidande och smärta på olika sätt inom olika kulturer. Jag tror att man som läkare får vara väldigt ödmjuk när man bedömer någon som kommer från en annan kultur än en själv, säger Dag Salaj.

Josephine Hermansson är projektledare för Migrationsskolan i Malmö som arbetar för en mer jämlik demensvård för personer med utländsk bakgrund. Migrationsskolan startade efter att man hade sett att dementa med utländskt påbrå sökte minnesvård i allt mindre utsträckning och ofta i ett senare skede av sjukdomen. Hon tror att kunskapsbrist och skam kan påverka.

– Man kan tänka sig att demens är någonting stigmatiserande och något man försöker dölja så länge som möjligt. Sen vet vi också att när man kommer som nyanländ till Sverige är det svårt att ta sig in i det svenska vårdssystemet. Man vet inte när, vart och hur man ska söka vård eller vart man ska vända sig, säger hon.

Kommunikationsbrist skapar problem i mötet mellan läkare och patienter med utländsk bakgrund och därför behövs en anpassad bedömningsmall för att en läkare ska kunna ställa rätt diagnos. Migrationsskolan arbetar med det som kallas Rudas-testet som är anpassad för patienter som till exempel inte har kännedom om den västerländska kulturen, har lägre utbildningsnivå eller inte har svenska som modersmål. Det ger ett mer rättvist resultat.

Språkförbistringen ställer också höga krav på anhöriga som ofta kopplas in som tolkar eller som träder in och vårdar sina dementa släktingar om vården brister. Så ska det inte vara, tycker Josephine Hermansson.

– När personer med utländsk bakgrund söker vård gör man det i ett senare skede just för att anhöriga tar ett väldigt stort ansvar och det är ju någonting som självklart påverkar den anhöriga. Samtidigt som du ska arbeta så ska du också vårda din mamma, eller pappa eller någon annan släkting. Det är ju såklart en jättebelastning för den familjen, säger Josephine Hermansson.

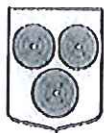
Cyris Bäcklin Salas mamma Rosario är 86 år, lider av demens, och bor sedan fem år tillbaka hemma hos dotterns familj i Nyköping. De kommer ursprungligen från Chile och sedan Rosarios minne började svikta har hon glömt den svenska hon kunde. Nu kan hon bara säga "hej" och "tack", berättar Cyris. Familjens liv har förändrats mycket sedan Rosario insjuknade.

– Hon klarar inte av att duscha eller laga mat. Hon hallucinerar att min far lever och att jag är hennes systerdotter. Hon sover inte så mycket och så gråter för vad som helst. Den största risken med att gå och jobba är att hon kan gå ut, säger hon.

Cyris vill att Rosario ska bo hos henne så länge det går, men när det blir för svårt måste de söka vård. De har funderat på ett demensboende med personal som talar Rosarios modersmål, spanska. Men det boendet finns i Stockholm och än så länge fungerar det som är.

– Hon vet på något sätt att hon är en last i vissa stunder och på det sättet är hon inte fri, och inte vi heller. Men samtidigt är det en gåva att ha henne hemma hos oss även om det kan vara jobbigt ibland, säger Cyris Bäcklin Salas.

Beslut ③

§ 61

OK KS 2015/00300-3

**Svar på medborgarförslag angående flytt av statyn av
korpral Gifting****Beslut**

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att bifalla medborgarförslaget om ny placering av Korpral Gifting i anslutning till det lilla grönområdet mellan Orsa Hotell och gamla järnvägsstationshuset.

Kommunstyrelsen rekommenderar, under förutsättning att medborgarförslaget bifalles, att Orsa byggnadsnämnd ger i uppdrag till stadsbyggnadsförvaltningen att verkställa beslutet i samarbete med fritids- och servicekontoret.

Sammanfattning av ärendet

Nils-Owe Bränd har lämnat ett medborgarförslag som föreslår att statyn av korpral Gifting ska flyttas eftersom han anser att den idag står på en undanskymd plats. Som förslag på ny placering nämns det lilla grönområdet mellan Orsa Hotell och gamla järnvägsstationshuset.

Beslutsunderlag

Protokollsutdrag, kultur- och serviceutskottet, § 19 2016-04-26.
Medborgarförslag, 2015-11-18.

Förslag till beslut

Kultur- och serviceutskottet föreslår kommunstyrelsen att föreslå kommunfullmäktige att bifalla medborgarförslaget om ny placering av Korpral Gifting i anslutning till det lilla grönområdet mellan Orsa Hotell och gamla järnvägsstationshuset.

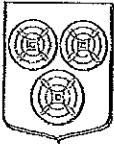
Utskottet uppdrar till stadsbyggnadsförvaltningen samt fritids- och servicekontoret att verkställa beslutet.

Sändlista

Kommunfullmäktige

Justerandes signatur

Utdragsbestyrkande

ORSA KOMMUN
MEDBORGARFÖRSLAG

ORSA KOMMUN
KOMMUNSTYRELSEN

2015 -11- 18

OK KS 2015/08300, 866

Från

Namn: Nils-Owe Bränd

Adress:

Telefon

e-post

Förslaget i korthet

Flytta statyn av korpral Gifting.

Beskriv och motivera ditt förslag

Den står idag på en undanskymd plats och är ändå ett symbol- välkänd- för Orsa. Mitt förslag är att flytta statyn till en lämpligare plats i Orsa centrum, så den syns bra. Ex: det lilla grönområdet med parkbänkar i vilken som ligger mellan Orsa Hotell och gamla järnväg stations huset.

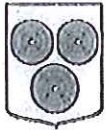
Jag har talat med många Orsabor som alla håller med. Bl.a. fått ett 100-tal "tummen upp" på facebook för detta förslag.

Jag godkänner att Orsa kommun behandlar mina personuppgifter enligt Personuppgiftslagen och att mitt ärende publiceras på kommunens hemsida.

Kallmora 16/11-15

Ort och datum

Underskrift

Beslut (4)

§ 59

OK KS 2015/00084-3

Svar på motion om deltagande Håll Sverige Rent

Beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att bifalla motionen om medlemskap i "Håll Sverige Rent".

Sammanfattning av ärendet

Liberalerna har föreslagit i en motion att Orsa kommun skall bli medlem i nätverket "Håll Sverige rent", med syftet att aktivt höja medborgarnas medvetenhet och ansvarskänsla gällande nedskräpning i vår omgivning. Medlemskapet kostar 5 000 kr/år för närvarande. I avgiften erhåller kommunen stöd för arbetet mot nedskräpning, informationsmaterial och fritt kampanjmaterial.

Beslutsunderlag

Protokollsutdrag, kultur- och serviceutskottet, § 17 2016-04-26.

Tjänsteutlåtande, fritids- och servicekontoret, 2016-04-14.

Motion, 2015-05-08.

Förslag till beslut

Kultur- och serviceutskottet föreslår kommunstyrelsen att föreslå kommunfullmäktige att bifalla motionen om medlemskap i "Håll Sverige Rent".

Yrkanden

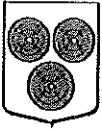
Gunilla Elings Friberg (S), Magnus Bjurman (S) och Marie Olsson (S) yrkar bifall till förslaget.

Sändlista

Kommunfullmäktige

Justerares signatur

Utdragsbestyrkande

Kommunledningskontoret

Kommunstyrelsen

Deltagande Håll Sverige Rent

Sammanfattning av ärendet

Folkpartiet Liberalerna har föreslagit att Orsa kommun skall bli medlem i nätverket "Håll Sverige rent", med syftet att aktivt höja medborgarnas medvetenhet och ansvarskänsla gällande nedskräpning i vår omgivning. Medlemskapet kostar 5000 kr/år för närvarande. Med det erhåller kommunen stöd för arbetet mot nedskräpning, informationsmaterial och fritt kampanjmaterial.

Beslutsunderlag

Information från "Håll Sverige Rent" – kommun, innehållande vad medlemskapet ger och innebär, liksom kostnad per år.

Förslag till beslut

Att bifalla förslaget om medlemskap i "Håll Sverige Rent" - kommun

Sändlista

Hans-Erik Bergman
Förvaltningschef

Folkpartiet Liberalerna Orsa lokalavdelning

5 maj 2015

Motion

Bakgrund: Orsa kommun är på väg att bli en blomstrande turistort och naturturism. Detta ställer höga krav på oss medborgare att hålla kommunen fri från nedskräpning. För detta behövs stimulans och hjälp. Därför vill vi att Orsa kommun skall bli medlem i nätverket **"Håll Sverige rent", ett nätverk för ett skräpfritt Sverige.** Medlemskap kostar för Orsa kommuns del 5.000 kr/år i skrivandets stund.

Målet med medlemskapet: Att höja medborgarnas medvetenhet och ansvarskänsla så att vi själva och våra besökare får uppleva en ren miljö i Orsa, i våra byar och i skog och mark.

Syfte:

- Att inget glas ligger i naturen eller vid stränderna så att skärskador hos människor och våra husdjur och vilda djur kan undvikas.
- Inget tuggummi slängs som kan skada fåglar vars näbbar kan klistras ihop, vilket har till följd att de inte kan få i sig mat och dör av svält. Även smådjur kan kvävas.
- Plastföremål och plåtburkar kan vara vassa och kan skada.
- Föreningen "Håll Sverige rent" har inspirerande förslag hur man kan arbeta med den här frågan i skolorna (materialet är anpassad till olika åldrar). Hur man kan koppla detta arbete till källsortering o. dyl.
- Näringslivskontoret kan i sina broschyrer använda logotypen för nätverket.
- De kommuner som är medlemmar kan och bör samarbeta och inspirera varandra.

För mer information: se bilagan eller uppsök själv webbsidan för föreningen.

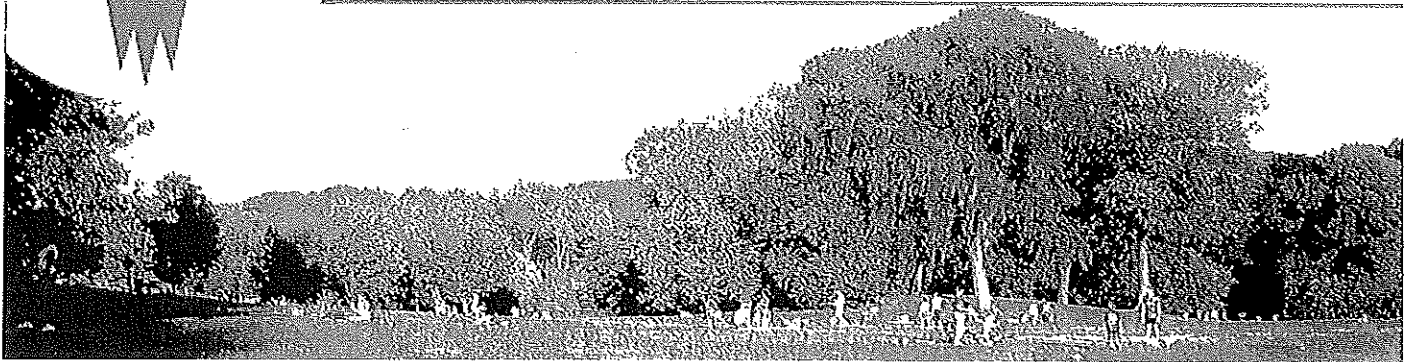
Folkpartiet Liberalerna yrkar härmed att Orsa Kommun blir medlem i föreningen "Håll Sverige Rent".

Folkpartiet Liberalerna Orsa

Vi kämpar för ett skräpfritt Sverige

Håll Sverige Rent-kommun

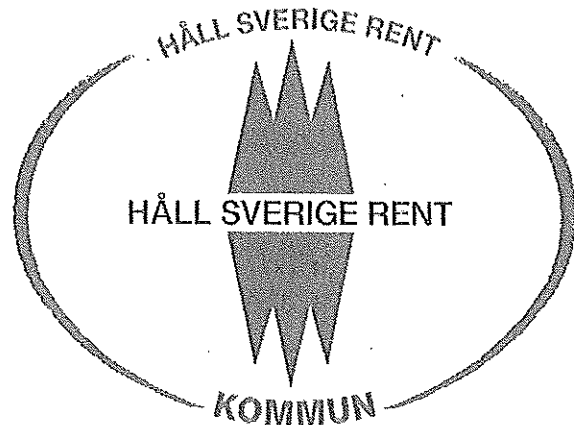
Ett nätverk för ett skräpfritt Sverige

Ett medlemskap i nätverket Håll Sverige Rent-kommun ger stöd i ert lokala arbete mot nedskräpning och visar samtidigt att din kommun på ett aktivt sätt arbetar för en skräpfri kommun. Här ser du vilka kommuner som ingår i nätverket

»

Medlemskapet ger din kommun:

- Praktiska och konkreta verktyg som stödjer arbetet mot nedskräpning i er kommun.
- Samverkan med andra kommuner och aktörer, som stärker din kommuns möjligheter att arbeta framgångsrikt med att förebygga och minska problemet med nedskräpning.
- Stöd i kommunikationsarbetet som kan verka för attityd- och beteendeförändring gällande nedskräpning hos individer och organisationer.
- Omvärldsbevakning som ger en tidig insikt i förändrade krav från myndigheter gällande förebyggande arbete mot nedskräpning, som exempelvis riktlinjer och föreskrifter kring kommunala avfallsplaner.

Vad innebär medlemskapet?

Förutom tillgång till nätverket får din kommun tillgång till en rad tjänster från Håll Sverige Rent:

- En personlig kontaktperson på Håll Sverige Rent
- Stöd i det strategiska och praktiska arbetet mot nedskräpning som finns beskrivet i Naturvårdsverkets vägledning till kommuner
- Fritt kampanjmaterial i samband med kampanjer såsom Skräpplockardagarna

- Information om nya verktyg mot nedskräpning och annat aktuellt inom området
- Fritt deltagande för en person på Håll Sverige Rents nationella och regionala konferenser
- Möjlighet till deltagande på kurser, studieresor samt aktiviteter för erfarenhetsutbyte och kommunikation
- Kostnadsfri halvdagsutbildning vid nystartade skräpmätningar i stads- eller parkmiljö
- Möjlighet och rättighet till att använda symbolen "Håll Sverige Rent-kommun"

Bli medlem i kommunnätverket

Medlemsavgiften för deltagande i nätverket är 5000 kr till 32 500 kr/år*, beroende på din kommuns storlek.

Invånare i kommunen	Kostnad/år
200 000 –	32 500 kr
100 000 – 200 000	27 500 kr
50 000 – 100 000	22 500 kr
30 000 – 50 000	15 500 kr
15 000 – 30 000	9 500 kr
0 – 15 000	5 000 kr

* Moms tillkommer.

Genom medlemskapet i Håll Sverige Rents kommunnätverk förstärker ni ert lokala arbete mot nedskräpning samt påverkar det nationella arbetet.

Registrera ert medlemskap»

För frågor via telefon kontakta Tomas Thornström, telefon: 070-756 70 24, tomas.thornstrom@hsr.se

Dokument

Ladda ner vår informationsfolder (pdf)

I korthet.

"Nedskräpning onödig kostnad"

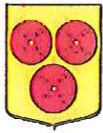
☉ Nedskräpningen av våra gator, parker, vatten och hav kostar stora summor varje år. Onödiga pengar, menar stiftelsen Håll Sverige Rent som vill återupprätta folks reflexer att inte kasta skräp.

- Det är en sådan onödig kostnad, det finns ingen naturlag att nedskräpning måste finnas. Det är vi själva som är problemet. Tänk så mycket nytta vi skulle kunna få för de pengarna, säg inom vården, säger vd:n Johanna Ragnartz.

Stiftelsen har allt sedan början av 1960-talet uppmärksammat nedskräpningen i samhället. Emellanåt med stor framgång, som på 70-talet. I dag har man hämnat lite i bakvattnet, medger Ragnartz.

- Bland det viktigaste vi har att göra framöver är att göra oss kända igen på det sätt som vi var på 70-talet. Då var vi mycket mer närvarande, att hålla Sverige rent var självklart. Vi måste se till att det sitter som en ryggmärgsreflex: man kastar inte skräp från bilfönstret, säger hon. TT

Beslut (5)

§ 80

OK KS 2016/00089

Svar på motion om ändrat datum för LOK-stöd

Beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att bifalla motionen om att anpassa ansökningstiderna för LOK-stöd.

Sammanfattning av ärendet

En motion har inkommit från Annika Persson (V) gällande ändrat datum avseende LOK-stödet (lokalt aktivitetsstöd för idrottsföreningar). Det kommunala LOK-stödet har sista anmälningdag den 15:e augusti och den 15:e februari medan det statliga stödet har brytdatum den 25:e augusti och 25:e februari. Önskemålet är att ändra kommunens datum till samma som det statliga för att förenkla föreningarnas hantering av bidragsökandet.

Beslutsunderlag

Tjänsteutlåtande, fritids- och servicekontoret, 2016-06-07.
Motion, 2016-03-30.
Protokollsutdrag, kultur- och serviceutskottet, § 33, 2016-06-14.

Förslag till beslut

Kultur- och serviceutskottet föreslår kommunstyrelsen:

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att bifalla motionen om att anpassa ansökningstiderna för LOK-stöd.

Sändlista

Kommunfullmäktige

Kommunstyrelsen

Ändrat datum LOK-stöd

Sammanfattning av ärendet

En motion har inkommit från Annika Persson gällande ändrat datum avseende LOK-stödet. Det kommunala Lok-stödet har sista anmälningdag 15:e augusti och 15:e februari, det statliga stödet har dessa brytdatum den 25:e augusti och 25:e februari.

Önskemålet är att ändra kommunens datum till samma som det statliga för att förenkla föreningarnas hantering av bidragssökande.

Beslutsunderlag

Motion från Annika Persson samt förslag från föreningskonsult Ann-Sofie Sund.

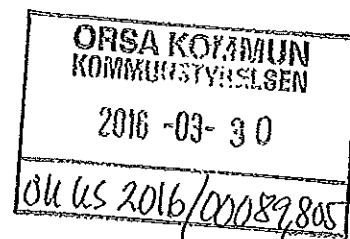
Förslag till beslut

Kultur- och serviceutskottet föreslår att ändra datum enligt upprättat förslag.

Sändlista

Hans-Erik Bergman
Tf förvaltningschef

MOTION

Anpassa ansökningstiderna för kommunala LOK- stöd med de statliga LOK-stöden.

Ansökningstiderna för de statliga LOK-stöden (Lokala aktivitetsstöd för idrottsföreningar) är 25 januari och 25 augusti. Dessa datum ändrades för flera år sedan. I de flesta kommuner har man följt efter och har därmed samma ansökningstid för de kommunala LOK-stöden. Idag är de kommunala ansökningstiderna i Orsa 15 februari och 15 augusti. Att ändra så att det är samma datum är ett enkelt sätt att underlätta för föreningar i deras administrativa arbete. Ju färre datum man måste komma ihåg desto bättre.

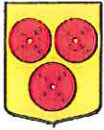
Vänsterpartiet yrkar att kommunfullmäktige uppdrar åt kommunstyrelsen att utreda möjligheten att anpassa ansökningstiden för de kommunala LOK-stöden med de statliga LOK-stöden.

Annika Persson
Vänsterpartiet Orsa

Annika Persson

160329

Beslut (6.)

§ 74

OK KS 2016/00021

VA-plan för Orsa kommun

Beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att anta förslaget till VA-plan för Orsa kommun.

Sammanfattning av ärendet

Kommunen har det övergripande ansvaret för att planera för vatten- och avloppsförsörjningen i Orsa. En ny VA-plan har utarbetats och förslaget har under våren remitterats till allmänheten och olika myndigheter för att kommunen ska få synpunkter och kommentarer till sitt fortsatta arbete. Planen har reviderats efter remissomgången.

Det slutgiltiga förslaget till VA-plan innebär att kommunen avvaktar sitt ställningstagande avseende utbyggnad i södra Orsa tills dess att lokala förutsättningar och alternativ till kommunalt VA utretts via dialog med fastighetsägare och andra berörda. Detta alternativ innebär också att en rådgivningsresurs för VA inrättas som bland annat ska fungera som stöd för att belysa alternativen för fastighetsägare. Den nya planen föreslås att gälla under perioden 2017-2020.

Beslutsunderlag

Förslag till VA-plan, version 0.9.

Protokollsutdrag, Utskott för strategi och utveckling, § 96, 2016-08-30.

Förslag till beslut

Utskottet för strategi och utveckling föreslår kommunstyrelsen:

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige antar förslaget till VA-plan för Orsa kommun.

Sändlista

Kommunfullmäktige

Slutversion

PLAN VATTEN OCH AVLOPP

Version 1.0

ÅR 2017 - 2020

Förord

Arbetet med den kommunala VA planen har genomförts via en styrgrupp med tjänstemän från kommunledningskontoret, miljökontoret, stadsbyggnadskontoret och Nodava AB.

Kommunstyrelsens arbetsutskott förstärkt med ordförande från miljökontoret och Nodava AB har utgjort politisk styrgrupp.

Särskild vikt har lagts på dialog med Orsas medborgare. Fastighetsägare med enskild VA försörjning har fått en enkät som sammanställts. Medborgardialog hölls under tidig vår via möten på tre platser, Hansjö, Holen och Skattungbyn. Mötena var välbesökta.

Dessutom genomfördes tre möten (Hansjö, Hembygdsgården, Skattungbyn) under november månad i syfte att diskutera utkast VA plan innan planen färdigställs inför sedvanlig remiss och beslutsprocess.

Den kommunala VA planen utgår från en VA policy som anger utmaningar och mål för VA försörjningen i Orsa. Policyn ska vara beslutad av kommunfullmäktige.

Underlagsmaterial framgår av en VA översikt, där bland annat hänvisning sker till ett omfattande GIS - kartmaterial, som är avsett att ligga till grund för VA plan arbete under lång tid framöver.

Det finns flera syften med att kommunen tagit fram en kommunal VA plan men ambitionen har varit att inom ramen för gällande lagar och myndighetskrav främja;

- livskvalitet där alla invånare har ett hälsosamt dricksvatten och en närmiljö som inte är påverkad av avloppsvatten,
- säkerställa en långsiktig hållbar VA försörjning
- möjligheter att utveckla byarna i Orsa
- stimulera inflyttning, turism och företagande
- dialog mellan medborgare, tjänstemän och politiker

Kommunstyrelsens ordförande

Mikael Thalín

Vice ordförande

Marie Olsson

Innehåll

1	Inledning.....	1
2	Bakgrund och syfte.....	1
3	Skydd av vattentäkter och vattenresurser.....	2
3.1	Grundvattenresurser utanför allmän VA anläggning.....	2
3.2	Tillstånd och skyddsområden för allmänna vattentäkter.....	3
3.3	Skydd av enskilda vattentäkter.....	3
4	Kretslopp och resurshushållning.....	4
5	Allmän vatten- och avloppsförsörjning (Kommunalt vatten och avlopp).....	4
6	Enskild VA försörjning.....	6
7	Kommunikation.....	10
8	Sammanställning av åtgärder med ansvar och tidplan.....	10
9	Konsekvensbeskrivning.....	13
10	Organisation under planperioden.....	16
11	Ordlista.....	16

Bilaga 1   Bedömningsutfall enskild VA försörjning

1 Inledning

Alla behöver vatten och vi har ett gemensamt ansvar att se till att även framtida generationer kan ta del av det fina vatten som vi idag har i Orsa. För att uppmärksamma utmaningarna och prioritera åtgärderna, för en hållbar försörjning av vatten och avlopp, har Orsa kommun arbetat fram en strategisk och långsiktig vatten och avloppsplan (VA-plan).

Planen har tagits fram genom förvaltningsövergripande arbete och diskussioner i politiskt forum. VA-planen ska användas under många år framåt och revideras vart 4:e år. Denna plan har en planperiod som gäller 2017 – 2020.

”Policy vatten och avlopp” har varit vägledande för prioriteringar och ställningstaganden i planen. Underlag och fakta som använts framgår av ”Översikt vatten och avlopp”. Båda dokumenten finns att tillgå på kommunens webbplats, www.orsa.se.

Planen innehåller:

- Bedömningsutfall enskild VA försörjning
- Åtgärder inom områdena *Skydd av vattentäkter och vattenresurser, Kretslopp och resurshushållning, Allmän vatten- och avloppsförsörjning och Kommunikation.*

Nästan 50 % av kommunens invånare är anslutna till allmänna anläggningar för dricksvatten som sköts av NODAVA AB som är delägt av Mora, Orsa och Älvdalens kommuner.

Övriga har egen försörjning, vid egen fastighet eller gemensamt. Orsa har jämförelsevis stor andel av befolkningen som har dricksvatten via föreningar (ca 32 %).

Det finns ca 1300 enskilda avloppsanläggningar varav ett fåtal drivs i föreningsform. Övriga är anslutna till allmänt (kommunalt) avlopp.

Förutsättningarna liksom standard på anläggningar varierar och i många fall kommer det att krävas insatser för att säkerställa en god försörjning av vatten och avlopp. Inte minst för att uppnå lagar och myndighetskrav.

2 Bakgrund och syfte

Huvudsyftet är att säkerställa att invånare och besökare i Orsa kommun har bra dricksvatten och ett omhändertagande av avloppsvatten som säkerställer en god livsmiljö. Orsa kommun arbetar för att upprätthålla en levande landsbygd med god livskvalitet och ett tryggt boende. Kommunen har ett ansvar för att planera och arbeta för att det finns en god försörjning av vatten och avlopp i kommunen.

Det finns lagar och krav som avser att skydda invånare från dricksvatten som kan vara hälsofarligt och säkerställa att vårt avlopp inte påverkar våra sjöar och vattendrag, badplatser och andra skyddsvärda miljöer.

När det finns behov av att lösa försörjningen av vatten eller avlopp för en viss bebyggelse har kommunen skyldighet att ordna allmänt VA. Länsstyrelsen kan ålägga kommunen att ordna allmänt VA.

Kommunen vill med VA-planen skapa sig en egen planering för att förvalta och utveckla kommunens försörjning av vatten och avlopp. VA-planen stödjer kommunens samhällsutveckling och medför att de hälso- och miljökrav som ställs på dricksvatten och avloppshantering kan prioriteras så att största möjliga nytta ges för de ekonomiska insatser som kommer att behövas.

Med VA-planen vill kommunen också bidra till en bättre hushållning med naturresurser, minska förbrukningen av vatten, minska energianvändningen och återföra näringsämnen från avloppet till jord- eller skogsbruk.

Planen samordnar planeringen från kommunens olika förvaltningar och kommunala bolag så att kommunen agerar på ett samordnat sätt.

Planen är också ett viktigt verktyg för att informera och kommunicera med invånare i kommunen gällande försörjningen av vatten och avlopp. På kommunens webbplats finns fortlöpande information om arbetet med VA-planen och dess genomförande.

3 Skydd av vattentäkter och vattenresurser

3.1 Grundvattenresurser utanför allmän VA anläggning

Sverige har i ett internationellt perspektiv mycket goda tillgångar på rent dricksvatten. Det gäller såväl ytvatten som grundvatten.

I Orsa kommun finns de främsta vattenresurserna i isälvsavlagringar (grusåsar) där Orsadeltat är den största. Från den tas bland annat vatten till Boggas vattentäkt som försörjer en stor del av Orsas invånare med dricksvatten.

Länsstyrelsen har i rapport 2012:02 "Vattenförsörjningsplan i Dalarnas län" angett de viktigare vattentillgångarna som bör skyddas och dessa är Orsadeltat som sträcker sig från Skattungsjön ned till Orsa sjön (klass 2 – viktig och skyddsvärd grundvattenförekomst av kommunalt intresse).

Under planperioden 2017 – 2020 är följande prioriterat;

Åtgärd	Motiv (varför)	Konsekvens (verklig effekt)
1. I samband med framtagande av översiktsplan redovisa vattenförsörjningsintressen för Orsa kommun	Stöd vid planering, exploatering, bygglov och tillståndsgivning Stödjer förslag till åtgärdsprogram för Bottenhavets vattendistrikt 2015-2021 Stödjer nationella och regionala miljömål Stödjer mål i VA policy.	Restriktioner för markanvändning och annan verksamhet som kan medföra risk för pågående eller framtida uttag av dricksvatten.
2. Utredda behov och förutsättningar till framtida vattenuttag från Orsa deltat (Skattungefältet)	Boggas vattentäkt har begränsade möjligheter ökade uttag Det finns framtida behov av ökat vattenuttag, bland annat som följd av expansion Grönklitt och utbyggnad allmänt VA Ingår som del i åtgärd 9.	Tydliggöra om nya vattentäkter kan anläggas och dess kapacitet och förutsättningar att iordningsställa dem (tillstånd, ekonomi, etc.).

3.2 Tillstånd och skyddsområden för allmänna vattentäkter

Inom den allmänna VA anläggningen skyddas vattentäkter via så kallade vattenskyddsområden.

De allmänna vattentäkterna Boggas och Torsmo har fastställt skyddsområde men det saknas för Grönklitt.

Enbart Boggas vattentäkt har tillstånd för vattenuttag.

Under planperioden 2017 – 2020 är följande prioriterat;

Åtgärd	Motiv (varför)	Konsekvens (verklig effekt)
3. Ta fram förslag till vattenskyddsområden för Grönklitt.	Skydda vattentäkter från föroreningspåverkan. Stödja förslag till åtgärdsprogram för Bottenhavets vattendistrikt 2015-2021 Stödja nationella och regionala miljömål Stödja mål i VA policy.	Höjd säkerhet leverans dricksvatten Begränsningar i mark- och vattenanvändning inom skyddsområdet

3.3 Skydd av enskilda vattentäkter

Enskilda vattentäkter saknar normalt skydd. Skydd kan dock erhållas genom att anta lokala hälsoskyddsföreskrifter. Ansvaret för att genomföra åtgärder ligger på den ansvarige för vattentäkten. Kommunen bör dock vara rådgivande och ge stöd vid utformning av föreskrifterna.

Under planperioden 2017 – 2020 är följande prioriterat;

Åtgärd	Motiv (varför)	Konsekvens (verklig effekt)
4. Skydd via lokala hälsoskyddsföreskrifter ska initieras för alla enskilda gemensamma vattentäkter som har fler än 50 personer anslutna eller en produktion större än 10 m ³ /dygn	Skydda vattentäkter från föroreningspåverkan. Stödja förslag till åtgärdsprogram för Bottenhavets vattendistrikt 2015-2021 Stödja nationella och regionala miljömål Stödja mål i VA policy.	Höjd säkerhet leverans dricksvatten Begränsningar i mark- och vattenanvändning inom skyddsområdet Ökad trygghet invånare som är med i föreningar Kräver kommunal finansiering
5. Identifiera behov av lokala hälsoskyddsföreskrifter för mindre enskilda gemensamma vattentäkter inför nästkommande planperiod.	Skydda vattentäkter från föroreningspåverkan. Stödja mål i VA policy.	Se ovan

4 Kretslopp och resurshushållning

Miljöbalkens syfte är att skapa en god resurshushållning och en god livsmiljö även för kommande generationer. Inom VA försörjning avses främst kretslopp av näringsämnen (fosfor) från avlopp som ett prioriterat område, ex. återföring av slam från avloppsreningsverk. I Sverige finns det på många håll begränsningar (kvalitet, opinion, m.m.) som gör att slammet inte kan återföras till växtproduktion. I Orsa kommun används slammet till anläggningsjordar. En annan viktig resursfråga inom allmänt VA är den relativt stora mängden energi som åtgår för att förse invånare och besökare med VA försörjning. I Orsa kommun åtgår ca 1500 MWh/år, vilket motsvarar ungefär 75 villahushåll med en förbrukning på 20 000 kWh/år.

I den enskilda VA försörjningen är det svårare att skapa större effekter inom kretslopp och resurshushållning på grund av de mycket spridda anläggningarna. Inte desto mindre kan det vara av vikt att skapa grund för ett framtida samhälle som även lokalt är anpassat till en god resurshushållning.

Hushållning med energi samordnas med kommunens arbete med Energi- och klimatplan.

Under planperioden 2017 – 2020 är följande prioriterat;

Åtgärd	Motiv (varför)	Konsekvens (verklig effekt)
6. Utredda möjligheter för ett hållbart omhändertagande av avloppsslam. I ett första steg genomföra projekt torkning och förbränning av slam (Nodava i samarbete med IVL och Eon)	Bidra till en hållbar kommun Stödja nationella och regionala miljömål Stödja mål i VA policy.	Ökat kretslopp Minskat nyttjande av ändlig fosfor Ökad energiutvinning Minskat transportbehov av slam
7. Ta fram slamstrategi inkl. uppströmsarbete	Bidra till en hållbar kommun Säkerställa slammets kvalitet Stödja nationella och regionala miljömål Stödja mål i VA policy.	Ökade förutsättningar för att slam kan återanvändas i kretsloppet Minskad belastning av oönskade ämnen i naturen (kemikalier, läkemedel etc.)

5 Allmän vatten- och avloppsförsörjning (Kommunalt vatten och avlopp)

I Orsa kommun sköter och administrerar NODAVA AB den allmänna Va-anläggningen åt ägaren och huvudmannen Orsa Vatten och Avfall AB.

Den allmänna VA anläggningen lyder under lagen om allmänna vattentjänster vilket ställer särskilda krav på att upprätthålla en god VA standard. Lagen gäller även kommunens ansvar att ordna allmän VA försörjning.

Orsas allmänna VA försörjning sker via 3 vattenverk och 5 avloppsverk samt ca 20 mil VA ledningar. Debiterad mängd vatten uppgår till ca 270 000 m³/år.

Ledningsnätet är gammalt och behöver förnyas. Stora delar av vatten och avloppsanläggningarna i Orsa kommun byggdes under perioden 1955 – 1979. Detta innebär att stora delar av ledningsnätet är 40 – 60 år gammalt.

Dagvatten från städer och samlad bebyggelse har historiskt sett avletts samlat i ledningar. Det har visat sig att även dagvatten har påverkan på sin omgivning både vad gäller föroreningar och näringsämnen. Genom att dagvatten hitintills oftast har letts i ledningar till en samlad utsläppspunkt kan det uppstå höga halter och stora flöden till ett ibland litet och känsligt vattendrag. Stora flöden påverkar genom att de kan medföra översvämningar och erosion.

Främst de centrala delarna av Orsa har ett allmänt dagvattensystem utbyggt. Generellt eftersträvas LOD (Lokalt Omhändertagande av Dagvatten) och en hållbar dagvattenhantering vid planering i dagsläget. Detta innebär att avrinningen av dagvatten fördröjs och ska efterlikna vattnets naturliga förlopp.

Under planperioden 2017 – 2020 är följande prioriterat;

Åtgärd	Motiv (varför)	Konsekvens (verklig effekt)
8. Översyn av nuvarande verksamhetsområden och dess indelning i vatten, spill respektive dagvatten	Säkerställa att verksamhetsområdet är utformat enligt den ambition som fanns vid fastställandet	Tydligare för fastighetsägare vad som gäller
9. Genomför övergripande vägvalsutredning om framtida vatten- och avloppsförsörjning med beaktande av; - Boggas vattenverk saknar reservvattentäkt och har svårt att klara utökade vattenuttag - Bunk avloppsreningsverk har stora reinvesteringsbehov och begränsad tillståndskapacitet - Grönklitt har stora behov av ny eller utvecklad vatten- och avloppsförsörjning - Samordning framtida utbyggnad allmänt VA - Samordning Mora kommun och dess motsvarande utredning	Det finns stora begränsningar i förutsättningar att öka uttag av vatten och omhändertaga avloppsvatten vid kommunens huvudvattentäkt och huvudreningsverk. Grönklitt har aviserat visioner om kraftig utbyggnad utöver befintliga planer. Förslag på nya detaljplaner kan lämnas in relativt omgående som ska behandlas. Nuvarande kapacitet och förutsättningar i Grönklitt för vattenförsörjning och omhändertagande av avloppsvatten begränsar denna vision. Utredning innefattar bland annat möjligheter att samordna VA försörjning i Grönklitt med utbyggnad av allmänt VA enligt kapitel 6. Alternativen är bland annat utveckling av befintliga VA anläggningar, nya VA	Klargöra alternativ och effekter för att lösa kommunens framtida VA utmaningar. Politiska beslutsunderlag. Underlag för ställningstaganden om ärenden enligt PBL (detaljplaner, bygglov, etc.)

	anläggningar och samordning med VA anläggningar i Mora som också genomgår större översyn med anledning av utbyggnad av allmänt VA i Mora)	
10. Ta fram förnyelseplan för reinvesteringar i ledningsnät baserad på Svensk vattens modell	Säkerställa långsiktigt VA försörjning Stödja nationella och regionala miljömål Stödja VA policy	Minskade utsläpp av avloppsvatten från reningsverk och ledningsnät Minskad energiförbrukning i pumpstationer och avloppsverk Eventuellt ökade investeringskostnader
11. Ta fram dagvattenprogram	Förebygga climateffekter Tydliggöra ansvar och roller Stödja förslag till åtgärdsprogram för Bottenhavets vattendistrikt 2015-2021 Stödja nationella och regionala miljömål Stödja VA policy	Minskade utsläpp av avloppsvatten från reningsverk och ledningsnät Minskad risk för översvämningar i bebyggelse

Se även ”Kretslopp och resurshushållning” där slam och energi redovisas.

6 Enskild VA försörjning

En kommun är skyldig enligt lagen om allmänna vattentjänster att ordna vattentjänster om det med hänsyn till skyddet för människors hälsa eller miljön behöver ordnas vattenförsörjning eller avlopp i ett större sammanhang för områden med befintlig eller blivande bebyggelse.

Bedömningar om vilka områden som har störst behov att ordna vatten- och avloppsförsörjning i ett större sammanhang sker utifrån följande parametrar.

Bedömning om behoven sker utifrån följande parametrar;

- A. Antal fastigheter och dess nyttjandegrad
- B. Bebyggelseutveckling
- C. Förutsättningar försörjning av dricksvatten (störst vikt)
- D. Känslighet recipient och naturmiljö
- E. Funktion och förutsättningar ordna enskilda avlopp

Bedömning av möjligheter sker utifrån

- F. Kostnader för utbyggnad av allmän VA anläggning
- G. Samordningsvinster vid utbyggnad

I bilaga 1 framgår bedömningsutfall för områden i Orsa med utgångspunkt från dessa parametrar. Listan är vägledande för bedömning av behov och förutsättningar utbyggnad allmän VA anläggning. Listan är också ett underlag för planering, tillsyn och prioriteringar rörande framtida enskild VA försörjning.

Under den första planperioden, 2017 - 2020, bedöms delar av södra Orsa (Holen, Vångsgårde, Lisselhed, Lunden) vara det mest prioriterade området att utreda förutsättningarna till att ordna en långsiktigt hållbar VA försörjning. Området kan uppfylla kriterier för kommunal utbyggnadsskyldighet men kommunen vill klarlägga förutsättningar till detta innan ställningstaganden görs, senast vid nästa revidering av VA plan.

Motiven till detta är främst;

- Tryggad vattenförsörjning är central och kommunen vill ge Sörmedssjöns vattenförening möjlighet att utreda och bedöma sina långsiktiga möjligheter att säkerställa kvalitet och kvantitet i området.
- Klarlägga förutsättningar för vattenförsörjning samt enskilda avlopp, såväl status som förutsättningar att ordna lokala lösningar
- Skapa en dialog med berörda fastighetsägare och för ändamålet tillsätta VA rådgivningsresurs, se åtgärd 19, som kan vara stöd i arbetet med studera alternativa lösningar
- En stor andel av Orsas VA försörjning (avsevärt större än normalt) sker via enskilda lösningar och frågan om alternativ är därför principiellt viktig inför framtida ställningstaganden.
- Orsa kommun avser under 2017 färdigställa översiktsplan där särskilt södra Orsa förmodas anges som ett utvecklingsstråk. Detta väntas ge ökat stöd för prioriteringar om framtida VA försörjning i området.
- Nodava ska under de närmaste åren genomföra vägvalsutredning som väntas ge besked om framtida investeringar i den allmänna VA anläggningen, se åtgärd 9, vilket är särskilt viktigt då Orsa allmänna VA anläggning är förhållandevis liten (ekonomiskt).
- Nodava ska utveckla möjligheter och riktlinjer för fastigheter nära verksamhetsområden att ansluta sig, se åtgärd 13 och 14, genom dialog med fastighetsägare, vilket väntas ge stöd för att bedöma hur stort intresset för kommunalt VA är i områden där kommunen har goda möjligheter till anslutning
- Nodava ska också under de närmaste åren ta fram riktlinjer för utbyggnad och finansiering, se åtgärd 15-16, bland annat med stöd av pågående kommunal utbyggnad i Mora.

Med utgångspunkt från detta arbete avser sedan kommunen att fortsätta sitt planarbete med att säkerställa VA försörjningen i Orsa.

Det är viktigt att poängtera att VA situationen i Orsa bedöms kräva ett tydligt förbättringsarbete för att uppnå de krav och förväntningar som finns gällande enskild VA försörjning. I många områden finns behov som kan föranleda allmän utbyggnadsskyldighet.

Gemensamma lösningar ska stimuleras och teknikval ska beakta kretslopp och resurshushållning.

Utifrån tabell 1 bedöms således följande vara prioriterat under planperioden 2017 – 2020;

Åtgärd	Motiv (varför)	Konsekvens (verklig effekt)
12. Klarlägga förutsättningar framtida VA försörjning i södra Orsa.	Miljö- och hälsomässiga behov	Förbättrad försörjning dricksvatten

	Principiellt stöd för fortsatt planarbete för att trygga framtida VA försörjning	Minskad påverkan från enskilda avlopp
13. Utredda behov och möjligheter ansluta områden med fastigheter som ligger nära verksamhetsområdet till allmän VA anläggning Avtalslösningar eller, om det är mer ändamålsenligt utvidgning av verksamhetsområdet. Sker via dialog med fastighetsägare	Miljö- och hälsomässiga behov	Förbättrad försörjning dricksvatten Minskad påverkan från enskilda avlopp
14. Ta fram riktlinjer för att ansluta fastigheter som ej är ansluten till allmänt VA, både inom och nära verksamhetsområde med behov ur hälso- eller miljösynpunkt.	Ansluta fastigheter där avsikten varit eller är att dessa ska ingå i allmän vatten- och/eller avloppsförsörjning Stödja tillsynsarbetet Miljö- och hälsomässiga behov	Förbättrad försörjning dricksvatten Minskad påverkan från enskilda avlopp Rättvisa mellan fastighetsägare
15. Ta fram rutiner för utbyggnad av allmänt VA	Kvalitetssäkra den interna arbetsprocessen med ständiga förbättringar Säkerställa kommunikation med berörda fastighetsägare Stödja mål i VA policy	Effektivt genomförande av projekt Ökat förtroende och nöjdhet hos invånare
16. Ta fram finansieringsmodell för utbyggnad av allmänt VA	Underlätta hantering av taxor och finansiering Tydligare regelverk vid anslutningar Stödja mål i VA policy	Bättre ekonomisk planering Bättre arbetsprocesser med god transparens
17. Ta fram tillsynsplan för enskilda avlopp i hela kommunen	Miljö- och hälsomässiga behov Stödja förslag till åtgärdsprogram för Bottenhavets vattendistrikt 2015-2021 Stödja VA policy	Förbättrad försörjning dricksvatten Minskad påverkan från enskilda avlopp

<p>18. Ta fram riktlinjer för bedömning enskilda avlopp</p>	<p>Anpassa bedömning till kommande råd från Havs- och vattenmyndigheten samt förutsättningar i Orsa kommun</p> <p>Stöd för upprättande av tillsynsplan för miljökontoret</p> <p>Stödja mål i VA policy</p>	<p>Minskad risk för skadlig lokal påverkan (ex dricksvattentäkter)</p> <p>Ökad ekonomisk hushållning</p>
<p>19. Tillsätta resurs för rådgivning och samordning av enskild VA försörjning, ex gällande</p> <ul style="list-style-type: none"> - dokumentation, kartor - föreningsutveckling - utbildning - skydd vattentäkter - samordning av inköp - utrustning - juridiskt stöd (lagstiftning, föreningsformer, mm) - bidrag och finansieringslösningar <p>Omfattning och ansvar ska utvecklas under den kommande planperioden, i syfte att hitta en långsiktig funktion som gynnar att enskilda VA föreningar kan fungera väl.</p> <p>Samordning med närliggande kommuner bör prioriteras.</p> <p>Resursen bör även ingå i kommunens VA plan grupp som ansvarar för planens genomförande.</p> <p>Åtgärden bör regleras via avtal med deltagande föreningar. Resursen är ej avsedd för att stödja enskilda fastigheters behov, dock kan stöd ges för att bilda föreningar.</p>	<p>Tillmötesgå behov som framkommit via medborgarmöten</p> <p>Stödja enskild VA försörjning i de fall där allmänt VA inte är aktuellt i närtid</p>	<p>Förbättrad försörjning dricksvatten</p> <p>Minskad påverkan från enskilda avlopp</p> <p>Ökad ekonomisk hushållning</p> <p>Långsiktig utveckling av föreningar i byar</p>

Möjlighet till bidragsfinansiering ska undersökas		
---	--	--

7 Kommunikation

VA försörjningen påverkar Orsa kommun som samhälle och dess invånare och besökare och det är flera allmänna organisationer som berörs av VA frågor i sitt arbete.

Kommunikation är en mycket viktig del i att uppnå planens ambitioner.

Kommunikation ska, om inte annat anges, beredas i VA plan gruppen och förankras i dess politiska styrgrupp.

Under planperioden 2017 – 2020 är följande prioriterat;

Åtgärd	Motiv (varför)	Konsekvens (verklig effekt)
20. Plan för kommunikation	Förenkla information och kommunikation under planperioden Kommunens web plats Seminarier Enkäter Se även åtgärd 19	Ökad effektivitet Förbättrad försörjning dricksvatten Minskad påverkan från enskilda avlopp

8 Sammanställning av åtgärder med ansvar och tidplan

Följande tabell sammanställer åtgärder med ansvar och tid som anges i VA planen.

Åtgärd	Ansvar	Tid (klart)	Beslutsinstans
1. I samband med framtagande av översiktsplan redovisa vattenförsörjnings-intressen för Orsa kommun	Kommunstyrelsen	2017 ¹	Kommunfullmäktige
2. Utreda behov och förutsättningar till framtida vattenuttag från Orsa delat (Skattungefältet)	Nodava	2020	Styrelse Orsa Vatten och Avfall AB
3. Ta fram förslag till vattenskyddsområden för Grönklitt	Nodava	2018	Länsstyrelsen
4. Skydd via lokala hälsoskyddsföreskrifter ska initieras för alla enskilda gemensamma vattentäkter som	Kommunstyrelsen	2020	Kommunfullmäktige

¹ I samband med att översiktsplan antas

har fler än 50 personer anslutna eller en produktion större än 10 m ³ /dygn			
5. Identifiera behov av lokala hälsoskyddsföreskrifter för mindre enskilda gemensamma vattentäkter inför nästkommande planperiod.	VA plan grupp	2020	Förankras i politisk styrgrupp
6. Utredda möjligheter för ett hållbart omhändertagande av avloppsslam. I ett första steg genomföra projekt torkning och förbränning av slam (Nodava i samarbete med IVL och Eon)	Nodava	2020	Orsa Vatten och Avfalls styrelse
7. Ta fram slamstrategi inkl. uppströmsarbete	Nodava	2020	Orsa Vatten och Avfalls styrelse
8. Översyn av nuvarande verksamhetsområden och dess indelning i vatten, spill respektive dagvatten	Nodava	2017	Kommunfullmäktige
9. Genomför övergripande vägvalsutredning om framtida vatten- och avloppsförsörjning med beaktande av; - Boggas vattenverk saknar reservvattentäkt och har svårt att klara utökade vattenuttag - Bunk avloppsreningsverk har stora reinvesteringsbehov och begränsad tillståndskapacitet - Grönklitt har stora behov av ny eller utvecklad vatten- och avloppsförsörjning - Samordning framtida utbyggnad allmänt VA - Samordning Mora kommun och dess motsvarande utredning	Nodava	2017	Orsa Vatten och Avfalls styrelse
10. Ta fram förnyelseplan för reinvesteringar i ledningsnät baserad på Svensk vattens modell	Nodava	2020	Orsa Vatten och Avfalls styrelse
11. Ta fram dagvattenprogram	Kommunstyrelsen	2017	Kommunfullmäktige

12. Klarlägga förutsättningar framtida VA försörjning i södra Orsa.	VA plan grupp	Årlig avstämning	Politisk styrgrupp
13. Utredda behov och möjligheter ansluta områden med fastigheter som ligger nära verksamhetsområdet till allmän VA anläggning Avtalslösningar eller, om det är mer ändamålsenligt utvidgning av verksamhetsområdet. Sker via dialog med fastighetsägare	Nodava	2020	Orsa Vatten och Avfalls styrelse
14. Ta fram riktlinjer för att ansluta fastigheter som ej är ansluten till allmänt VA, både inom och nära verksamhetsområde med behov ur hälso- eller miljösynpunkt.	VA plan grupp	2017	Förankras i politisk styrgrupp
15. Ta fram rutiner för utbyggnad av allmänt VA	VA plan grupp	2017	Förankras i politisk styrgrupp
16. Ta fram finansieringsmodell för utbyggnad av allmänt VA	Nodava	2017	Förankras i politisk styrgrupp
17. Ta fram tillsynsplan för enskilda avlopp	Miljökontoret	2017	Miljönämnden
18. Ta fram riktlinjer för bedömning enskilda avlopp	Miljökontoret	2017	Miljönämnden
19. Tillsätta resurs för rådgivning och samordning av enskild VA försörjning, ex gällande - dokumentation, kartor - föreningsutveckling - utbildning - skydd vattentäkter - samordning av inköp - utrustning - juridiskt stöd (lagstiftning, föreningsformer, mm) - bidrag och finansieringslösningar Omfattning och ansvar ska utvecklas under den kommande planperioden, i syfte att hitta en	VA plan grupp	2017	Kommunstyrelsen

<p>långsiktig funktion som gynnar att enskilda VA föreningar kan fungera väl.</p> <p>Samordning med närliggande kommuner bör prioriteras.</p> <p>Resursen bör även ingå i kommunens VA plan grupp som ansvarar för planens genomförande.</p> <p>Åtgärden bör regleras via avtal med deltagande föreningar. Resursen är ej avsedd för att stödja enskilda fastigheters behov, dock kan stöd ges för att bilda föreningar.</p> <p>Möjlighet till bidragsfinansiering ska undersökas</p>			
20. Plan för kommunikation	VA plan grupp	2017	Politisk styrgrupp

9 Konsekvensbeskrivning

Konsekvenserna av VA planen syftar sammantaget till att skapa en långsiktigt hållbar VA försörjning i Orsa kommun. Effekten av VA planen och dess åtgärder sammanfattas utifrån VA policyns hållbarhetsmål.

Miljö: Påverkan yt- och grundvatten, kretslopp, resurshushållning

Ekonomi: Ekonomiska konsekvenser för medborgare i Orsa

Socialt: Hälsa, livskvalitet, boendetrygghet, likställighet, etc.

Bedömningen sker i tre nivåer;

++ Betydande förbättring

+ Mindre betydande förbättring

0 Ingen betydande förändring

- Mindre betydande försämring

-- Betydande försämring

Åtgärd	Miljö	Ekonomi	Socialt
1. I samband med framtagande av översiktsplan redovisa vattenförsörjnings-intressen för Orsa kommun	0	0	++
2. Utredda behov och förutsättningar till framtida vattenuttag från Orsa deltat (Skattungefältet)	0	0	++
3. Ta fram förslag till vattenskyddsområden för Grönklitt	+	0	+
4. Skydd via lokala hälsoskyddsföreskrifter ska initieras för alla enskilda gemensamma vattentäkter som har fler än 50 personer anslutna eller en produktion större än 10 m ³ /dygn	+	0	++
5. Identifiera behov av lokala hälsoskyddsföreskrifter för mindre enskilda gemensamma vattentäkter inför nästkommande planperiod.	+	0	++
6. Utredda möjligheter för ett hållbart omhändertagande av avloppsslam. I ett första steg genomföra projekt torkning och förbränning av slam (Nodava i samarbete med IVL och Eon)	++	0	0
7. Ta fram slamstrategi inkl. uppströmsarbete	++	0	0
8. Översyn av nuvarande verksamhetsområden och dess indelning i vatten, spill respektive dagvatten	0	0	+
9. Genomför övergripande vägvalsutredning om framtida vatten- och avloppsförsörjning med beaktande av; <ul style="list-style-type: none"> - Boggas vattenverk saknar reservvattentäkt och har svårt att klara ökade vattenuttag - Bunk avloppsreningsverk har stora reinvesteringsbehov och begränsad tillståndskapacitet - Grönklitt har stora behov av ny eller utvecklad vatten- och avloppsförsörjning - Samordning framtida utbyggnad allmänt VA - Samordning Mora kommun och dess motsvarande utredning 	++	0	++
10. Ta fram förnyelseplan för reinvesteringar i ledningsnät baserad på Svensk vattens modell	+	0	+
11. Ta fram dagvattenprogram	++	0	0

12. Klarlägga förutsättningar framtida VA försörjning i södra Orsa.	++	0	++
13. Utredda behov och möjligheter ansluta områden med fastigheter som ligger nära verksamhetsområdet till allmän VA anläggning Avtalslösningar eller, om det är mer ändamålsenligt utvidgning av verksamhetsområdet Skер via dialog med fastighetsägare	++	0	++
14. Ta fram riktlinjer för att ansluta fastigheter som ej är ansluten till allmänt VA, både inom och nära verksamhetsområde med behov ur hälso- eller miljösynpunkt.	++	0	++
15. Ta fram rutiner för utbyggnad av allmänt VA	0	+	+
16. Ta fram finansieringsmodell för utbyggnad av allmänt VA	0	++	+
17. Ta fram tillsynsplan för enskilda avlopp	++	--	++
18. Ta fram riktlinjer för bedömning enskilda avlopp	++	0	++
19. Tillsätta resurs för rådgivning och samordning av enskild VA försörjning, ex gällande - dokumentation, kartor - föreningsutveckling - utbildning - skydd vattentäkter - samordning av inköp - utrustning - juridiskt stöd (lagstiftning, föreningsformer, mm) - bidrag och finansieringslösningar Omfattning och ansvar ska utvecklas under den kommande planperioden, i syfte att hitta en långsiktig funktion som gynnar att enskilda VA föreningar kan fungera väl. Samordning med närliggande kommuner bör prioriteras. Resursen bör även ingå i kommunens VA plan grupp som ansvarar för planens genomförande. Åtgärden bör regleras via avtal med deltagande föreningar. Resursen är ej avsedd för att stödja enskilda fastigheters behov, dock kan stöd ges för att bilda föreningar.	0	+	++

Möjlighet till bidragsfinansiering ska undersökas			
20. Plan för kommunikation	0	0	++

10 Organisation under planperioden

Under planperioden ska en VA plan grupp finnas som ansvarar för att planera, samordna och följa upp VA planen samt årligen samordna svar till Vattenmyndigheten. Gruppen ansvarar även för att initiera nästa revidering av VA plan för nästkommande planperiod.

Gruppen består av ansvarig tjänsteman från kommunledningskontor, NODAVA, miljökontor och plankontor. Sammankallande är kommunledningskontoret (Kommunchef). Gruppen kan adjungera in fler personer efter behov. Gruppen bör genomföra minst fyra möten per år.

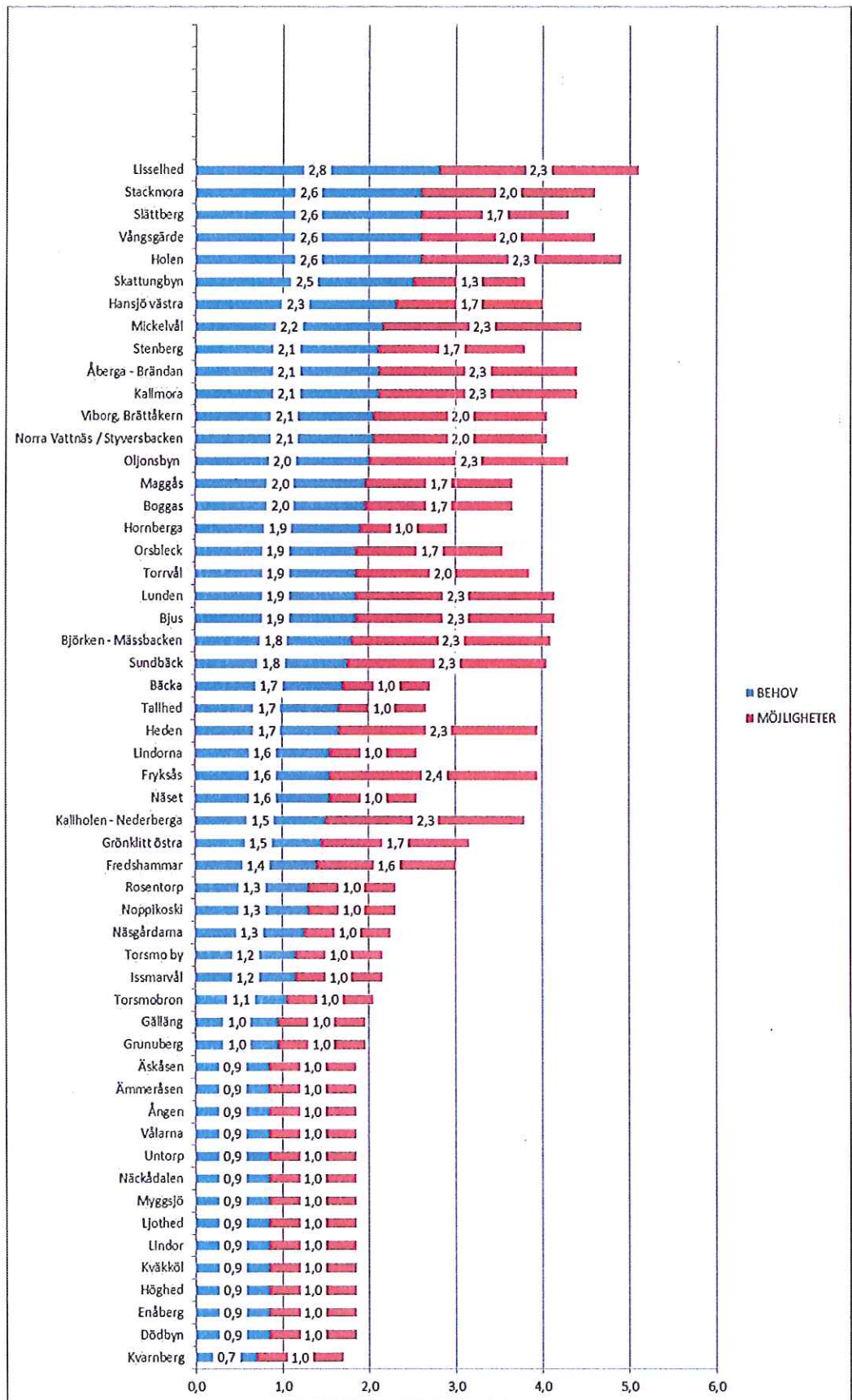
En politisk styrgrupp föreslås utses att gälla under planperioden med ansvar att utgöra samrådspart till VA plan gruppen i strategiska ställningstaganden och vägval samt vara beredande i ärenden som behöver beslutas i KS-KF. Gruppen ska sammankallas minst 1 gång per år, helst inför kommande budgetprocess.

11 Ordlista

<i>Allmän VA-anläggning</i>	<i>En VA-anläggning som kommunen har rättsligt bestämmande över och som har ordnats för att uppfylla kommunens skyldigheter enligt lagen om allmänna vattentjänster (LAV)</i>
<i>Avlopp</i>	<i>Samlingsnamn för spillvatten, dagvatten samt dränvatten.</i>
<i>Dagvatten</i>	<i>Ytligt avrinnande regnvatten och smältvatten.</i>
<i>Enskild VA-anläggning</i>	<i>En VA-anläggning eller annan anordning för vattenförsörjning eller avlopp som inte är eller ingår i en allmän VA-anläggning.</i>
<i>Gemensambetsanläggning</i>	<i>En enskild VA-anläggning (se ovan) som inrättats för två eller flera delägare gemensamt.</i>
<i>LAV</i>	<i>Lagen om allmänna vattentjänster.</i>
<i>LAV 6§ om Kommunens skyldighet att ordna vattentjänster:</i>	<p><i>Om det med hänsyn till skyddet för människors hälsa eller miljön behöver ordnas vattenförsörjning eller avlopp i ett större sammanhang för en viss befintlig eller blivande bebyggelse, skall Kommunen:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> <i>1. Bestämna det verksamhetsområde inom vilket vattentjänsten eller vattentjänsterna behöver ordnas, och</i> <i>2. Se till att behovet snarast, och så länge behovet finns kvar, tillgodoses i verksamhetsområdet genom en allmän va- anläggning.</i>
<i>Nodava AB</i>	<i>Driftbolag samägt mellan Mora, Orsa och Älvdalens kommuner med uppgift att sköta den allmänna VA anläggningen</i>

<i>Orsa Vatten och Avfall AB</i>	<i>Helägt av Orsa kommun. I detta bolag ligger ägandet av VA- och avfallsanläggningar.</i>
<i>Riktlinjer</i>	<i>En riktlinje innehåller anvisningar om hur en fråga ska hanteras. Den är vägledande i hur tjänstemän bör agera.</i>
<i>Rutiner</i>	<i>Rutiner anger en arbetsbeskrivning och är mer konkret än riktlinjer.</i>
<i>VA-anläggning</i>	<i>En anläggning som har till ändamål att tillgodose behov av vattentjänster för bostadshus eller annan bebyggelse.</i>
<i>Verksamhetsområde</i>	<i>Det geografiska område inom vilket en eller flera vattentjänster har ordnats eller ska ordnas genom en allmän VA-anläggning.</i>

Bilaga 1. Bedömningsutfall enskild VA försörjning

PLAN VATTEN OCH AVLOPP

Version 0.9

ÅR 2017 - 2020

Förord

Arbetet med den kommunala VA planen har genomförts via en styrgrupp med tjänstemän från kommunledningskontoret, miljökontoret, stadsbyggnadskontoret och Nodava AB.

Kommunstyrelsens arbetsutskott förstärkt med ordförande från miljökontoret och Nodava AB har utgjort politisk styrgrupp.

Särskild vikt har lagts på dialog med Orsas medborgare. Fastighetsägare med enskild VA försörjning har fått en enkät som sammanställts. Medborgardialog hölls under tidig vår via möten på tre platser, Hansjö, Holen och Skattungbyn. Mötena var välbesökta.

Dessutom genomfördes tre möten (Hansjö, Hembygdsgården, Skattungbyn) under november månad i syfte att diskutera utkast VA plan innan planen färdigställs inför sedvanlig remiss och beslutsprocess.

Den kommunala VA planen utgår från en VA policy som anger utmaningar och mål för VA försörjningen i Orsa. Policyn ska vara beslutad av kommunfullmäktige.

Underlagsmaterial framgår av en VA översikt, där bland annat hänvisning sker till ett omfattande GIS - kartmaterial, som är avsett att ligga till grund för VA plan arbete under lång tid framöver.

Det finns flera syften med att kommunen tagit fram en kommunal VA plan men ambitionen har varit att inom ramen för gällande lagar och myndighetskrav främja;

- livskvalitet där alla invånare har ett hälsosamt dricksvatten och en närmiljö som inte är påverkad av avloppsvatten,
- säkerställa en långsiktig hållbar VA försörjning
- möjligheter att utveckla byarna i Orsa
- stimulera inflyttning, turism och företagande
- dialog mellan medborgare, tjänstemän och politiker

Kommunstyrelsens ordförande

Mikael Thalín

Vice ordförande

Marie Olsson

Innehåll

1	Inledning.....	1
2	Bakgrund och syfte.....	1
3	Skydd av vattentäkter och vattenresurser.....	2
3.1	Grundvattenresurser utanför allmän VA anläggning.....	2
3.2	Tillstånd och skyddsområden för allmänna vattentäkter	3
3.3	Skydd av enskilda vattentäkter	3
4	Kretslopp och resurshushållning.....	4
5	Allmän vatten- och avloppsförsörjning (Kommunalt vatten och avlopp).....	4
6	VA utbyggnadsplan.....	6
7	Plan i väntan på anslutning till allmänt VA samt enskild VA försörjning.....	10
8	Kommunikation	12
9	Sammanställning av åtgärder med ansvar och tidplan.....	12
10	Konsekvensbeskrivning.....	15
11	Organisation under planperioden	18
12	Ordlista.....	18

Bilaga 1	Karta – Förslag till utbyggnadsplan av allmän vatten- och avloppsanläggning Bedömningsutfall enskild VA försörjning
----------	--

1 Inledning

Alla behöver vatten och vi har ett gemensamt ansvar att se till att även framtida generationer kan ta del av det fina vatten som vi idag har i Orsa. För att uppmärksamma utmaningarna och prioritera åtgärderna, för en hållbar försörjning av vatten och avlopp, har Orsa kommun arbetat fram en strategisk och långsiktig vatten och avloppsplan (VA-plan).

Planen har tagits fram genom förvaltningsövergripande arbete och diskussioner i politiskt forum. VA-planen ska användas under många år framåt och revideras vart 4:e år. Denna plan har en planperiod som gäller 2017 – 2020.

”Policy vatten och avlopp” har varit vägledande för prioriteringar och ställningstaganden i planen. Underlag och fakta som använts framgår av ”Översikt vatten och avlopp”. Båda dokumenten finns att tillgå på kommunens webbplats, www.orsa.se.

Planen innehåller:

- *Bedömningsutfall enskild VA försörjning*
- *utbyggnadsplan för allmänt VA samt plan i väntan på anslutning till allmänt VA samt enskild VA försörjning*
- *åtgärder inom områdena Skydd av vattentäkter och vattenresurser, Kretslopp och resurshushållning, Allmän vatten- och avloppsförsörjning och Kommunikation.*

Nästan 50 % av kommunens invånare är anslutna till allmänna anläggningar för dricksvatten som sköts av NODAVA AB som är delägt av Mora, Orsa och Älvdalens kommuner.

Övriga har egen försörjning, vid egen fastighet eller gemensamt. Orsa har jämförelsevis stor andel av befolkningen som har dricksvatten via föreningar (ca 32 %).

Det finns ca 1300 enskilda avloppsanläggningar varav ett fåtal drivs i föreningsform. Övriga är anslutna till allmänt (kommunalt) avlopp.

Förutsättningarna liksom standard på anläggningar varierar och i många fall kommer det att krävas insatser för att säkerställa en god försörjning av vatten och avlopp. Inte minst för att uppnå lagar och myndighetskrav.

2 Bakgrund och syfte

Huvudsyftet är att säkerställa att invånare och besökare i Orsa kommun har bra dricksvatten och ett omhändertagande av avloppsvatten som säkerställer en god livsmiljö. Orsa kommun arbetar för att upprätthålla en levande landsbygd med god livskvalitet och ett tryggt boende. Kommunen har ett ansvar för att planera och arbeta för att det finns en god försörjning av vatten och avlopp i kommunen.

Det finns lagar och krav som avser att skydda invånare från dricksvatten som kan vara hälsofarligt och säkerställa att vårt avlopp inte påverkar vår våra sjöar och vattendrag, badplatser och andra skyddsvärda miljöer.

När det finns behov av att lösa försörjningen av vatten eller avlopp för en viss bebyggelse har kommunen skyldighet att ordna allmänt VA. Länsstyrelsen kan ålägga kommunen att ordna allmänt VA.

Kommunen vill med VA-planen skapa sig en egen planering för att förvalta och utveckla kommunens försörjning av vatten och avlopp. VA-planen stödjer kommunens samhällsutveckling och medför att de hälso- och miljökrav som ställs på dricksvatten och

avloppshantering kan prioriteras så att största möjliga nytta ges för de ekonomiska insatser som kommer att behövas.

Med VA-planen vill kommunen också bidra till en bättre hushållning med naturresurser, minska förbrukningen av vatten, minska energianvändningen och återföra näringsämnen från avloppet till jord- eller skogsbruk.

Planen samordnar planeringen från kommunens olika förvaltningar och kommunala bolag så att kommunen agerar på ett samordnat sätt.

Planen är också ett viktigt verktyg för att informera och kommunicera med invånare i kommunen gällande försörjningen av vatten och avlopp. På kommunens webbplats finns fortlöpande information om arbetet med VA-planen och dess genomförande.

3 Skydd av vattentäkter och vattenresurser

3.1 Grundvattenresurser utanför allmän VA anläggning

Sverige har i ett internationellt perspektiv mycket goda tillgångar på rent dricksvatten. Det gäller såväl ytvatten som grundvatten.

I Orsa kommun finns de främsta vattenresurserna i isälvsavlagringar (grusåsar) där Orsadeltat är den största. Från den tas bland annat vatten till Boggas vattentäkt som försörjer en stor del av Orsas invånare med dricksvatten.

Länsstyrelsen har i rapport 2012:02 "Vattenförsörjningsplan i Dalarnas län" angett de viktigare vattentillgångarna som bör skyddas och dessa är Orsadeltat som sträcker sig från Skattungsjön ned till Orsa sjön (klass 2 – viktig och skyddsvärd grundvattenförekomst av kommunalt intresse).

Under planperioden 2017 – 2020 är följande prioriterat;

Åtgärd	Motiv (varför)	Konsekvens (verklig effekt)
1. I samband med framtagande av översiktsplan redovisa vattenförsörjningsintressen för Orsa kommun	Stöd vid planering, exploatering, bygglov och tillståndsgivning Stödjer förslag till åtgärdsprogram för Bottenhavets vattendistrikt 2015-2021 Stödjer nationella och regionala miljömål Stödjer mål i VA policy.	Restriktioner för markanvändning och annan verksamhet som kan medföra risk för pågående eller framtida uttag av dricksvatten.
2. Utredda behov och förutsättningar till framtida vattenuttag från Orsa deltat (Skattungefältet)	Boggas vattentäkt har begränsade möjligheter ökade uttag Det finns framtida behov av ökat vattenuttag, bland annat som följd av expansion Grönklitt och utbyggnad allmänt VA	Tydliggöra om nya vattentäkter kan anläggas och dess kapacitet och förutsättningar att iordningsställa dem (tillstånd, ekonomi, etc.).

	Ingår som del i åtgärd 9.	
--	---------------------------	--

3.2 Tillstånd och skyddsområden för allmänna vattentäkter

Inom den allmänna VA anläggningen skyddas vattentäkter via så kallade vattenskyddsområden.

De allmänna vattentäkterna Boggas och Torsmo har fastställt skyddsområde men det saknas för Grönklitt.

Enbart Boggas vattentäkt har tillstånd för vattenuttag.

Under planperioden 2017 – 2020 är följande prioriterat;

Åtgärd	Motiv (varför)	Konsekvens (verklig effekt)
3. Ta fram förslag till vattenskyddsområden för Grönklitt.	Skydda vattentäkter från föroreningspåverkan. Stödja förslag till åtgärdsprogram för Bottenhavets vattendistrikt 2015-2021 Stödja nationella och regionala miljömål Stödja mål i VA policy.	Höjd säkerhet leverans dricksvatten Begränsningar i mark- och vattenanvändning inom skyddsområdet

3.3 Skydd av enskilda vattentäkter

Enskilda vattentäkter saknar normalt skydd. Skydd kan dock erhållas genom att anta lokala hälsoskyddsföreskrifter. Ansvar för att genomföra åtgärder ligger på den ansvarige för vattentäkten. Kommunen bör dock vara rådgivande och ge stöd vid utformning av föreskrifterna.

Under planperioden 2017 – 2020 är följande prioriterat;

Åtgärd	Motiv (varför)	Konsekvens (verklig effekt)
4. Skydd via lokala hälsoskyddsföreskrifter ska initieras för alla enskilda gemensamma vattentäkter som inte är med i VA utbyggnadsplanen inom 10 år och som har fler än 50 personer anslutna eller en produktion större än 10 m ³ /dygn	Skydda vattentäkter från föroreningspåverkan. Stödja förslag till åtgärdsprogram för Bottenhavets vattendistrikt 2015-2021 Stödja nationella och regionala miljömål Stödja mål i VA policy.	Höjd säkerhet leverans dricksvatten Begränsningar i mark- och vattenanvändning inom skyddsområdet Ökad trygghet invånare som är med i föreningar Kräver kommunal finansiering
5. Identifiera behov av lokala hälsoskyddsföreskrifter för mindre enskilda	Skydda vattentäkter från föroreningspåverkan.	Se ovan

gemensamma vattentäkter inför nästkommande planperiod.	Stödja mål i VA policy.	
--	-------------------------	--

4 Kretslopp och resurshushållning

Miljöbalkens syfte är att skapa en god resurshushållning och en god livsmiljö även för kommande generationer. Inom VA försörjning avses främst kretslopp av näringsämnen (fosfor) från avlopp som ett prioriterat område, ex. återföring av slam från avloppsreningsverk. I Sverige finns det på många håll begränsningar (kvalitet, opinion, m.m.) som gör att slammet inte kan återföras till växtproduktion. I Orsa kommun används slammet till anläggningsjordar. En annan viktig resursfråga inom allmänt VA är den relativt stora mängden energi som åtgår för att förse invånare och besökare med VA försörjning. I Orsa kommun åtgår ca 1500 MWh/år, vilket motsvarar ungefär 75 villahushåll med en förbrukning på 20000 kWh/år.

I den enskilda VA försörjningen är det svårare att skapa större effekter inom kretslopp och resurshushållning på grund av de mycket spridda anläggningarna. Inte desto mindre kan det vara av vikt att skapa grund för ett framtida samhälle som även lokalt är anpassat till en god resurshushållning.

Hushållning med energi samordnas med kommunens arbete med Energi- och klimatplan.

Under planperioden 2017 – 2020 är följande prioriterat;

Åtgärd	Motiv (varför)	Konsekvens (verklig effekt)
6. Utreda möjligheter för ett hållbart omhändertagande av avloppsslam. I ett första steg genomföra projekt torkning och förbränning av slam (Nodava i samarbete med IVL och Eon)	Bidra till en hållbar kommun Stödja nationella och regionala miljömål Stödja mål i VA policy.	Ökat kretslopp Minskat nyttjande av ändlig fosfor Ökad energiutvinning Minskat transportbehov av slam
7. Ta fram slamstrategi inkl. uppströmsarbete	Bidra till en hållbar kommun Säkerställa slammets kvalitet Stödja nationella och regionala miljömål Stödja mål i VA policy.	Ökade förutsättningar för att slam kan återanvändas i kretsloppet Minskad belastning av oönskade ämnen i naturen (kemikalier, läkemedel etc.)

5 Allmän vatten- och avloppsförsörjning (Kommunalt vatten och avlopp)

I Orsa kommun sköter och administrerar NODAVA AB den allmänna Va-anläggningen åt ägaren och huvudmannen Orsa Vatten och Avfall AB.

Den allmänna VA anläggningen lyder under lagen om allmänna vattentjänster vilket ställer särskilda krav på att upprätthålla en god VA standard. Lagen gäller även kommunens ansvar att ordna allmän VA försörjning.

Orsas allmänna VA försörjning sker via 3 vattenverk och 5 avloppsverk samt ca 20 mil VA ledningar. Debiterad mängd vatten uppgår till ca 270 000 m³/år.

Ledningsnätet är gammalt och behöver förnyas. Stora delar av vatten och avloppsanläggningarna i Orsa kommun byggdes under perioden 1955 – 1979. Detta innebär att stora delar av ledningsnätet är 40 – 60 år gammalt.

Dagvatten från städer och samlad bebyggelse har historiskt sett avletts samlat i ledningar. Det har visat sig att även dagvatten har påverkan på sin omgivning både vad gäller föroreningar och näringsämnen. Genom att dagvatten hitintills oftast har letts i ledningar till en samlad utsläppspunkt kan det uppstå höga halter och stora flöden till ett ibland litet och känsligt vattendrag. Stora flöden påverkar genom att de kan medföra översvämningar och erosion.

Främst de centrala delarna av Orsa har ett allmänt dagvattensystem utbyggt. Generellt eftersträvas LOD (Lokalt Omhändertagande av Dagvatten) och en hållbar dagvattenhantering vid planering i dagsläget. Detta innebär att avrinningen av dagvatten fördröjs och ska efterlikna vattnets naturliga förlopp.

Under planperioden 2017 – 2020 är följande prioriterat;

Åtgärd	Motiv (varför)	Konsekvens (verklig effekt)
8. Översyn av nuvarande verksamhetsområden och dess indelning i vatten, spill respektive dagvatten	Säkerställa att verksamhetsområdet är utformat enligt den ambition som fanns vid fastställandet	Tydligare för fastighetsägare vad som gäller
9. Genomför övergripande vägvalsutredning om framtida vatten- och avloppsförsörjning med beaktande av; - Boggås vattenverk saknar reservvattentäkt och har svårt att klara utökade vattenuttag - Bunk avloppsreningsverk har stora reinvesteringsbehov och begränsad tillståndskapacitet - Grönklitt har stora behov av ny eller utvecklad vatten- och avloppsförsörjning - Samordning framtida utbyggnad allmänt VA - Samordning Mora kommun och dess motsvarande utredning	Det finns stora begränsningar i förutsättningar att öka uttag av vatten och omhänderta avloppsvatten vid kommunens huvudvattentäkt och huvudreningsverk. Grönklitt har aviserat visioner om kraftig utbyggnad utöver befintliga planer. Förslag på nya detaljplaner kan lämnas in relativt omgående som ska behandlas. Nuvarande kapacitet och förutsättningar i Grönklitt för vattenförsörjning och omhändertagande av avloppsvatten begränsar denna vision. Utredning innefattar bland annat möjligheter att samordna VA försörjning i	Klargöra alternativ och effekter för att lösa kommunens framtida VA utmaningar. Politiska beslutsunderlag. Underlag för ställningstaganden om ärenden enligt PBL (detaljplaner, bygglov, etc.)

	<p>Grönklitt med utbyggnad av allmänt VA enligt kapitel 6.</p> <p>Alternativen är bland annat utveckling av befintliga VA anläggningar, nya VA anläggningar och samordning med VA anläggningar i Mora som också genomgår större översyn med anledning av utbyggnad av allmänt VA i Mora)</p>	
10. Ta fram förnyelseplan för reinvesteringar i ledningsnät baserad på Svensk vattens modell	<p>Säkerställa långsiktigt VA försörjning</p> <p>Stödja nationella och regionala miljömål</p> <p>Stödja VA policy</p>	<p>Minskade utsläpp av avloppsvatten från reningsverk och ledningsnät</p> <p>Minskad energiförbrukning i pumpstationer och avloppsverk</p> <p>Eventuellt ökade investeringskostnader</p>
11. Ta fram dagvattenprogram	<p>Förebygga klimat effekter</p> <p>Tydliggöra ansvar och roller</p> <p>Stödja förslag till åtgärdsprogram för Bottenhavets vattendistrikt 2015-2021</p> <p>Stödja nationella och regionala miljömål</p> <p>Stödja VA policy</p>	<p>Minskade utsläpp av avloppsvatten från reningsverk och ledningsnät</p> <p>Minskad risk för översvämningar i bebyggelse</p>

Se även "Kretslopp och resurshushållning" där slam och energi redovisas.

6 VA-utbyggnadsplan Enskild VA försörjning

En kommun är skyldig enligt lagen om allmänna vattentjänster att ordna vattentjänster om det med hänsyn till skyddet för människors hälsa eller miljön behöver ordnas vattenförsörjning eller avlopp i ett större sammanhang för områden med befintlig eller blivande bebyggelse.

Bedömningar om vilka områden som har störst behov att ordna vatten- och avloppsförsörjning i ett större sammanhang föreslås erhålla allmän VA-försörjning sker utifrån följande parametrar behov och möjligheter att ordna allmän VA-försörjning.

Bedömning om behoven sker utifrån följande parametrar;

- Antal fastigheter och dess nyttjandegrad
- Bebyggelseutveckling
- Förutsättningar försörjning av dricksvatten (störst vikt)
- Känslighet recipient och naturmiljö

E. Funktion och förutsättningar ordna enskilda avlopp

Parametrar viktas där C ges störst vikt följt av A och E.

Bedömning av möjligheter sker utifrån

F. Kostnader för utbyggnad av allmän VA anläggning

G. Samordningsvinster vid utbyggnad

I bilaga 1 framgår bedömningsutfall för områden i Orsa med utgångspunkt från dessa parametrar. Listan är vägledande för bedömning av behov och förutsättningar utbyggnad allmän VA anläggning. Listan är också ett underlag för planering, tillsyn och prioriteringar rörande framtida enskild VA försörjning.

Under den första planperioden, 2017 - 2020, bedöms delar av södra Orsa (Holen, Vångsgårde, Lisselhed, Lunden – avgränsning Sörmedssjöns vattenförening) vara det mest prioriterade området att utreda förutsättningarna till att ordna en långsiktigt hållbar VA försörjning. Området kan uppfylla kriterier för kommunal utbyggnadsskyldighet men kommunen vill klarlägga förutsättningar till detta innan ställningstaganden görs, senast vid nästa revidering av VA plan.

Motiven till detta är främst;

- Trygghet vattenförsörjning är central och kommunen vill ge Sörmedssjöns vattenförening möjlighet att utreda och bedöma sina långsiktiga möjligheter att säkerställa kvalitet och kvantitet i området.
- Klarlägga förutsättningar för vattenförsörjning samt enskilda avlopp, såväl status som förutsättningar att ordna lokala lösningar
- Skapa en dialog med berörda fastighetsägare och för ändamålet tillsätta VA rådgivningsresurs, se åtgärd 19, som kan vara stöd i arbetet med studera alternativa lösningar
- En stor andel av Orsas VA försörjning (avsevärt större än normalt) sker via enskilda lösningar och frågan om alternativ är därför principiellt viktig inför framtida ställningstaganden.
- Orsa kommun avser under 2017 färdigställa översiktsplan där särskilt södra Orsa förmodas anges som ett utvecklingsstråk. Detta väntas ge ökat stöd för prioriteringar om framtida VA försörjning i området.
- Nodava ska under de närmaste åren genomföra vägvalsutredning som väntas ge besked om framtida investeringar i den allmänna VA anläggningen, se åtgärd 9, vilket är särskilt viktigt då Orsa allmänna VA anläggning är förhållandevis liten (ekonomiskt).
- Nodava ska utveckla möjligheter och riktlinjer för fastigheter nära verksamhetsområden att ansluta sig, se åtgärd 13 och 14, genom dialog med fastighetsägare, vilket väntas ge stöd för att bedöma hur stort intresset för kommunalt VA är i områden där kommunen har goda möjligheter till anslutning
- Nodava ska också under de närmaste åren ta fram riktlinjer för utbyggnad och finansiering, se åtgärd 15-16, bland annat med stöd av pågående kommunal utbyggnad i Mora.

Med utgångspunkt från detta arbete avser sedan kommunen att fortsätta sitt planarbete med att säkerställa VA försörjningen i Orsa med utgångspunkt från bedömningsutfall i bilaga 1.

Det är viktigt att poängtera att VA situationen i Orsa bedöms kräva ett tydligt förbättringsarbete för att uppnå de krav och förväntningar som finns gällande enskild VA försörjning. I många områden finns behov som kan föranleda allmän utbyggnadsskyldighet.

Med utgångspunkt från målsättningar i VA-policyn ska en samlad bedömning ske av vilka områden som föreslås erhålla allmän VA-försörjning och dess prioriteringsordning uppdelad i följande tidsintervall;

- Områden som föreslås byggas ut inom 10 år med prioritet för varje enskilt objekt (om möjligt)
- Områden som föreslås byggas ut om 10-20 år (ej prioritering av enskilda områden)
- Områden som föreslås byggas ut efter 20 år alternativt ha enskild VA-försörjning

Utbyggnadstakten är bedömd utifrån vad som anses skäligt utifrån nuvarande kunskap om behov, ekonomi samt befintliga och planerade resurser. Under första planperioden¹ ska ett antal större utredningar (främst åtgärd 9) genomföras om framtida VA-försörjning och dessutom erhålls lärdomar och erfarenheter från utbyggnad av områden i tabell 1, tillsyn och samhällsplanering (översiktsplan), som medför att underlaget för att bedöma utbyggnad av allmän VA-anläggning förbättras. Bland annat har under 2015 visioner presenterats om Grönklitts framtida utveckling som kan komma att påverka VA-försörjningen avsevärt under en 10-20 år framåt. Dessutom finns stora utmaningar i den befintliga allmänna VA-anläggningen som kräver ökade insatser i underhåll och investeringar.

I tabell 2 anges i nuläget enbart ett område som utifrån dagens situation bedöms behöva utbyggnad av allmän VA-försörjning mellan 2026-2035.

Det är viktigt att poängtera att VA-situationen i Orsa bedöms kräva ett tydligt förbättringsarbete för att uppnå de krav och förväntningar som finns gällande enskild VA-försörjning. I många områden finns behov som kan föranleda allmän utbyggnadsskyldighet.

Det är också väsentligt att bebyggelseområden med enskild VA-försörjning ges möjlighet att själva utveckla sina VA-anläggningar, främst inom de många VA-föreningarna som finns i Orsa. I planen föreslås att kommunen ska utveckla resurs för rådgivning och samordning av enskild VA-försörjning, se åtgärd 19.

Sker inte önskvärd utveckling kan områden som inte är med i tabell 1-2 bli aktuella för utbyggnad av allmän VA-försörjning i snabbare takt än vad som anges i planen, antingen via tillsynsmyndigheters försorg eller vid revision av planen.

Detta kan innebära att fler områden successivt prioriteras in i tabell 1 och 2 för utbyggnad av allmän VA-anläggning vid kommande revideringar av VA-planen (normalt vart 4:e år). Vid dessa tillfällen kan också omprioriteringar bli nödvändiga på grund av att förutsättningarna förändrats (lagstiftning, utvecklingsplaner Grönklitt, etc.).

Områden i tabell 1 innebär att de läggs in i en långsiktig investeringsplan.

Tabell 1. Förslag utbyggnadsplan inom 10 år (2016 – 2025)

Område	Klart år	Kommentar
Lunden, Holen, Lisselhed och Vångsgärde.	Etappvis t.o.m. 2025	Stort behov ur hälso- och miljösynpunkt; <ul style="list-style-type: none"> • Större samlad bebyggelse • Högt bebyggelsetryck/omvandling till permanentboende • Återkommande kvalitetsproblem dricksvatten • Bristande kontroll • Svåra markförhållanden för avlopp <p>Goda förutsättningar ordna allmänt VA</p>

	Ca 200 bebyggda fastigheter
--	-----------------------------

Tabell 2. Förslag utbyggnadsplan år 2026 – 2035 och senare samt enskild VA-försörjning

Område	Kommentar
Slättberg	<p>Stort behov ur hälso- och miljösynpunkt.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Större samlad bebyggelse • Högt bebyggelsetryck/omvandling till permanentboende • Återkommande kvalitetsproblem dricksvatten <p>Ganska goda möjligheter allmän VA anläggning</p> <p>Ca 125 bebyggda fastigheter</p>

Tabell 3. Förslag utbyggnadsplan år 2036 och senare samt enskild VA-försörjning

Område	Kommentar
Övriga områden	Områden kommer vid följande revideringar att successivt lyftas till tabell 1 eller 2.

Utifrån tabell 1 bedöms således följande vara prioriterat under planperioden 2016 – 2019;

Åtgärd	Motiv (varför)	Konsekvens (verklig effekt)
<p>12. Påbörja allmän VA utbyggnad Lunden, Lisselhed, Holen, Vångsgårde</p> <p>Klarlägga förutsättningar framtida VA försörjning i södra Orsa.</p>	<p>Miljö- och hälsomässiga behov</p> <p>Principiellt stöd för fortsatt planarbete för att trygga framtida VA försörjning</p>	<p>Förbättrad försörjning dricksvatten</p> <p>Minskad påverkan från enskilda avlopp</p>
<p>13. Utredda behov och möjligheter ansluta områden med fastigheter som ligger nära verksamhetsområdet till allmän VA anläggning</p> <p>Avtalslösningar eller, om det är mer ändamålsenligt utvidgning av verksamhetsområdet.</p> <p>Skär via dialog med fastighetsägare</p>	<p>Miljö- och hälsomässiga behov</p>	<p>Förbättrad försörjning dricksvatten</p> <p>Minskad påverkan från enskilda avlopp</p>

14. Ta fram riktlinjer för att ansluta fastigheter som ej är ansluten till allmänt VA, både inom och nära verksamhetsområde med behov ur hälso- eller miljösynpunkt.	Ansluta fastigheter där avsikten varit eller är att dessa ska ingå i allmän vatten- och/eller avloppsförsörjning Stödja tillsynsarbetet Miljö- och hälsomässiga behov	Förbättrad försörjning dricksvatten Minskad påverkan från enskilda avlopp Rättvisa mellan fastighetsägare
15. Ta fram rutiner för utbyggnad av allmänt VA	Kvalitetssäkra den interna arbetsprocessen med ständiga förbättringar Säkerställa kommunikation med berörda fastighetsägare Stödja mål i VA policy	Effektivt genomförande av projekt Ökat förtroende och nöjdhet hos invånare
16. Ta fram finansieringsmodell för utbyggnad av allmänt VA	Underlätta hantering av taxor och finansiering Tydligare regelverk vid anslutningar Stödja mål i VA policy	Bättre ekonomisk planering Bättre arbetsprocesser med god transparens

7 Plan i väntan på anslutning till allmänt VA samt enskild VA försörjning

Avser områden som anges i kapitel 6.

Om utbyggnad av allmän vatten- och avloppsanläggning planeras kan bristfällig enskild anläggning föreläggas med krav i väntan på utbyggnad. Insatsen ska vara skäligen och anpassas till riskbild och tidpunkt för anslutning. Tillstånd kan vara tidsbegränsade med krav att ansluta sig till allmän anläggning när förutsättningar finns.

Skydd av vattentäkter hanteras i kapitel 3.3.

Gemensamma lösningar ska stimuleras och teknikval ska beakta kretslopp och resurshushållning, se kapitel 4 och kapitel 8. Notera att miljökontoret inte kan kräva varken gemensamma lösningar eller viss teknik utan detta måste hanteras av fastighetsägarna.

Under planperioden 2016 – 2019 är följande prioriterat;

Åtgärd	Motiv (varför)	Konsekvens (verklig effekt)
17. Ta fram tillsynsplan för enskilda avlopp 0 som ej ska byggas ut inom 10 år (tabell 2-3) med prioritet på områden med risk för påverkan på dricksvatten eller recipient/naturmiljö med stor känslighet med	Miljö- och hälsomässiga behov Stödja förslag till åtgärdsprogram för Bottenhavets vattendistrikt 2015-2021	Förbättrad försörjning dricksvatten Minskad påverkan från enskilda avlopp

<p>utgångspunkt från bedömningsutfall enskild VA försörjning, bilaga 1</p>	<p>Stödja VA policy</p>	
<p>18. Ta fram riktlinjer för bedömning enskilda avlopp</p>	<p>Anpassa bedömning till kommande råd från Havs- och vattenmyndigheten samt förutsättningar i Orsa kommun</p> <p>Stöd för upprättande av tillsynsplan för miljökontoret</p> <p>Stödja mål i VA policy</p>	<p>Minskad risk för skadlig lokal påverkan (ex dricksvattentäkter)</p> <p>Ökad ekonomisk hushållning</p>
<p>19. Tillsätta resurs för rådgivning och samordning av enskild VA försörjning, ex gällande</p> <ul style="list-style-type: none"> - dokumentation, kartor - föreningsutveckling - utbildning - skydd vattentäkter - samordning av inköp - utrustning - juridiskt stöd (lagstiftning, föreningsformer, mm) - bidrag och finansieringslösningar <p>Omfattning och ansvar ska utvecklas under den kommande planperioden, i syfte att hitta en långsiktig funktion som gynnar att enskilda VA föreningar kan fungera väl.</p> <p>Samordning med närliggande kommuner bör prioriteras.</p> <p>Resursen bör även ingå i kommunens VA plan grupp som ansvarar för planens genomförande.</p> <p>Åtgärden bör regleras via avtal med deltagande föreningar. Resursen är ej avsedd för att stödja enskilda fastigheters behov, dock kan stöd ges för att bilda föreningar.</p>	<p>Tillmötesgå behov som framkommit via medborgarmöten</p> <p>Stödja enskild VA försörjning i de fall där allmänt VA inte är aktuellt i närtid</p>	<p>Förbättrad försörjning dricksvatten</p> <p>Minskad påverkan från enskilda avlopp</p> <p>Ökad ekonomisk hushållning</p> <p>Långsiktig utveckling av föreningar i byar</p>

Möjlighet till bidragsfinansiering ska undersökas		
---	--	--

8 Kommunikation

VA försörjningen påverkar Orsa kommun som samhälle och dess invånare och besökare och det är flera allmänna organisationer som berörs av VA frågor i sitt arbete.

Kommunikation är en mycket viktig del i att uppnå planens ambitioner.

Kommunikation ska, om inte annat anges, beredas i VA plan gruppen och förankras i dess politiska styrgrupp.

Under planperioden 2017 – 2020 är följande prioriterat;

Åtgärd	Motiv (varför)	Konsekvens (verklig effekt)
20. Plan för kommunikation	Förenkla information och kommunikation under planperioden Kommunens web plats Seminarier Enkäter Se även åtgärd 19	Ökad effektivitet Förbättrad försörjning dricksvatten Minskad påverkan från enskilda avlopp

9 Sammanställning av åtgärder med ansvar och tidplan

Följande tabell sammanställer åtgärder med ansvar och tid som anges i VA planen.

Åtgärd	Ansvar	Tid (klart)	Beslutsinstans
1. I samband med framtagande av översiktsplan redovisa vattenförsörjningsintressen för Orsa kommun	Kommunstyrelsen	2017 ²	Kommunfullmäktige
2. Utredda behov och förutsättningar till framtida vattenuttag från Orsa delat (Skattungefältet)	Nodava	2020	Styrelse Orsa Vatten och Avfall AB
3. Ta fram förslag till vattenskyddsområden för Grönklitt	Nodava	2018	Länsstyrelsen

² I samband med att översiktsplan antas

<p>4. Skydd via lokala hälsoskyddsföreskrifter ska initieras för alla enskilda gemensamma vattentäkter som inte är med i VA utbyggnadsplanen inom 10 år och som har fler än 50 personer anslutna eller en produktion större än 10 m³/dygn</p>	Kommunstyrelsen	2020	Kommunfullmäktige
<p>5. Identifiera behov av lokala hälsoskyddsföreskrifter för mindre enskilda gemensamma vattentäkter inför nästkommande planperiod.</p>	VA plan grupp	2020	Förankras i politisk styrgrupp
<p>6. Utredda möjligheter för ett hållbart omhändertagande av avloppsslam. I ett första steg genomföra projekt torkning och förbränning av slam (Nodava i samarbete med IVL och Eon)</p>	Nodava	2020	Orsa Vatten och Avfalls styrelse
<p>7. Ta fram slamstrategi inkl. uppströmsarbete</p>	Nodava	2020	Orsa Vatten och Avfalls styrelse
<p>8. Översyn av nuvarande verksamhetsområden och dess indelning i vatten, spill respektive dagvatten</p>	Nodava	2017	Kommunfullmäktige
<p>9. Genomför övergripande vägvalsutredning om framtida vatten- och avloppsförsörjning med beaktande av;</p> <ul style="list-style-type: none"> - Boggas vattenverk saknar reservvattentäkt och har svårt att klara utökade vattenuttag - Bunk avloppsreningsverk har stora reinvesteringsbehov och begränsad tillståndskapacitet - Grönklitt har stora behov av ny eller utvecklad vatten- och avloppsförsörjning - Samordning framtida utbyggnad allmänt VA - Samordning Mora kommun och dess motsvarande utredning 	Nodava	2017	Orsa Vatten och Avfalls styrelse

10. Ta fram förnyelseplan för reinvesteringar i ledningsnät baserad på Svensk vattens modell	Nodava	2020	Orsa Vatten och Avfalls styrelse
11. Ta fram dagvattenprogram	Kommunstyrelsen	2017	Kommunfullmäktige
12. Allmän VA-utbyggnad Lunden, Lisselhed, Holen, Vånggårde Klarlägga förutsättningar framtida VA försörjning i södra Orsa.	Nodava-VA plan grupp	Årlig avstämning	Kommunfullmäktige (verksamhetsområde, taxa) Orsa vatten och Avfalls styrelse (investering) Politisk styrgrupp
13. Utreda behov och möjligheter ansluta områden med fastigheter som ligger nära verksamhetsområdet till allmän VA anläggning Avtalslösningar eller, om det är mer ändamålsenligt utvidgning av verksamhetsområdet. Sker via dialog med fastighetsägare	Nodava	2020	Orsa Vatten och Avfalls styrelse
14. Ta fram riktlinjer för att ansluta fastigheter som ej är ansluten till allmänt VA, både inom och nära verksamhetsområde med behov ur hälso- eller miljösynpunkt.	VA plan grupp	2017	Förankras i politisk styrgrupp
15. Ta fram rutiner för utbyggnad av allmänt VA	VA plan grupp	2017	Förankras i politisk styrgrupp
16. Ta fram finansieringsmodell för utbyggnad av allmänt VA	Nodava	2017	Förankras i politisk styrgrupp
17. Ta fram tillsynsplan för enskilda avlopp i områden som ej ska byggas ut inom 10 år (tabell 2-3) med prioritet på områden med risk för påverkan på dricksvatten eller recipient/naturmiljö med stor känslighet enligt prioriteringsordning, bilaga 1	Miljökontoret	2017	Miljönämnden

18. Ta fram riktlinjer för bedömning enskilda avlopp	Miljökontoret	2017	Miljönämnden
<p>19. Tillsätta resurs för rådgivning och samordning av enskild VA försörjning, ex gällande dokumentation, kartor</p> <ul style="list-style-type: none"> - föreningsutveckling - utbildning - skydd vattentäkter - samordning av inköp - utrustning - juridiskt stöd (lagstiftning, föreningsformer, mm) - bidrag och finansieringslösningar <p>Omfattning och ansvar ska utvecklas under den kommande planperioden, i syfte att hitta en långsiktig funktion som gynnar att enskilda VA föreningar kan fungera väl.</p> <p>Samordning med närliggande kommuner bör prioriteras.</p> <p>Resursen bör även ingå i kommunens VA plan grupp som ansvarar för planens genomförande.</p> <p>Åtgärden bör regleras via avtal med deltagande föreningar.</p> <p>Möjlighet till bidragsfinansiering ska undersökas</p>	VA plan grupp	2017	Kommunstyrelsen
20. Plan för kommunikation	VA plan grupp	2017	Politisk styrgrupp

10 Konsekvensbeskrivning

Konsekvenserna av VA planen syftar sammantaget till att skapa en långsiktigt hållbar VA försörjning i Orsa kommun. Effekten av VA planen och dess åtgärder sammanfattas utifrån VA policyns hållbarhetsmål.

Miljö: Påverkan yt- och grundvatten, kretslopp, resurshushållning

Ekonomi: Ekonomiska konsekvenser för medborgare i Orsa

Socialt: Hälsa, livskvalitet, boendetrygghet, likställighet, etc.

Bedömningen sker i tre nivåer;

- ++ Betydande förbättring
- + Mindre betydande förbättring
- 0 Ingen betydande förändring
- Mindre betydande försämring
- Betydande försämring

Åtgärd	Miljö	Ekonomi	Socialt
1. I samband med framtagande av översiktsplan redovisa vattenförsörjningsintressen för Orsa kommun	0	0	++
2. Utredda behov och förutsättningar till framtida vattenuttag från Orsa deltat (Skattungefältet)	0	0	++
3. Ta fram förslag till vattenskyddsområden för Grönklitt	+	0	+
4. Skydd via lokala hälsoskyddsföreskrifter ska initieras för alla enskilda gemensamma vattentäkter som inte är med i VA-utbyggnadsplanen inom 10 år och som har fler än 50 personer anslutna eller en produktion större än 10 m ³ /dygn	+	0	++
5. Identifiera behov av lokala hälsoskyddsföreskrifter för mindre enskilda gemensamma vattentäkter inför nästkommande planperiod.	+	0	++
6. Utredda möjligheter för ett hållbart omhändertagande av avloppsslam. I ett första steg genomföra projekt torkning och förbränning av slam (Nodava i samarbete med IVL och Eon)	++	0	0
7. Ta fram slamstrategi inkl. uppströmsarbete	++	0	0
8. Översyn av nuvarande verksamhetsområden och dess indelning i vatten, spill respektive dagvatten	0	0	+
21. Genomför övergripande vägvalsutredning om framtida vatten- och avloppsförsörjning med beaktande av; <ul style="list-style-type: none"> - Boggas vattenverk saknar reservvattentäkt och har svårt att klara utökade vattenuttag - Bunk avloppsreningsverk har stora reinvesteringsbehov och begränsad tillståndskapacitet - Grönklitt har stora behov av ny eller utvecklad vatten- och avloppsförsörjning - Samordning framtida utbyggnad allmänt VA 	++	0	++
9. - Samordning Mora kommun och dess motsvarande utredning			
10. Ta fram förnyelseplan för reinvesteringar i ledningsnät baserad på Svensk vattens modell	+	0	+

11. Ta fram dagvattenprogram	++	0	0
22. Allmän VA utbyggnad Lunden, Lisselhed, Holen, Vångsgårde Klarlägga förutsättningar framtida VA försörjning ~~12.~~ i södra Orsa.	++	-- 0	++
23. Utredda behov och möjligheter ansluta områden med fastigheter som ligger nära verksamhetsområdet till allmän VA anläggning Avtalslösningar eller, om det är mer ändamålsenligt utvidgning av verksamhetsområdet.	++	0	++
13. Sker via dialog med fastighetsägare			
14. Ta fram riktlinjer för att ansluta fastigheter som ej är ansluten till allmänt VA, både inom och nära verksamhetsområde med behov ur hälso- eller miljösynpunkt.	++	0	++
15. Ta fram rutiner för utbyggnad av allmänt VA	0	+	+
16. Ta fram finansieringsmodell för utbyggnad av allmänt VA	0	++	+
17. Ta fram tillsynsplan för enskilda avlopp i områden som ej ska byggas ut inom 10 år (tabell 2-3) med prioritet på områden med risk för påverkan på dricksvatten eller recipient/naturmiljö med stor känslighet enligt prioriteringsordning, bilaga 1	++	--	++
18. Ta fram riktlinjer för bedömning enskilda avlopp	++	0	++
24. Tillsätta resurs för rådgivning och samordning av enskild VA försörjning, ex gällande dokumentation, kartor - föreningsutveckling - utbildning - skydd vattentäkter - samordning av inköp - utrustning - juridiskt stöd (lagstiftning, föreningsformer, mm) - bidrag och finansieringslösningar Omfattning och ansvar ska utvecklas under den kommande planperioden, i syfte att hitta en långsiktig funktion som gynnar att enskilda VA föreningar kan fungera väl. Samordning med närliggande kommuner bör prioriteras. Resursen bör även ingå i kommunens VA plan grupp som ansvarar för planens genomförande.	0	+	++

Åtgärden bör regleras via avtal med deltagande föreningar.

19. Möjlighet till bidragsfinansiering ska undersökas

20. Plan för kommunikation

0

0

++

11 Organisation under planperioden

Under planperioden ska en VA plan grupp finnas som ansvarar för att planera, samordna och följa upp VA planen samt årligen samordna svar till Vattenmyndigheten. Gruppen ansvarar även för att initiera nästa revidering av VA plan för nästkommande planperiod.

Gruppen består av ansvarig tjänsteman från kommunledningskontor, NODAVA, miljökontor och plankontor. Sammanställande är kommunledningskontoret (Kommunchef). Gruppen kan adjungera in fler personer efter behov. Gruppen bör genomföra minst fyra möten per år.

En politisk styrgrupp föreslås utses att gälla under planperioden med ansvar att utgöra samrådspart till VA plan gruppen i strategiska ställningstaganden och vägval samt vara beredande i ärenden som behöver beslutas i KS-KF. Gruppen ska sammankallas minst 1 gång per år, helst inför kommande budgetprocess.

12 Ordlista

Allmän VA-anläggning

En VA-anläggning som kommunen har rättsligt bestämmande över och som har ordnats för att uppfylla kommunens skyldigheter enligt lagen om allmänna vattentjänster (LAV)

Avlopp

Samlingsnamn för spillvatten, dagvatten samt dränvatten.

Dagvatten

Ytligt avrinnande regnvatten och smältvatten.

Enskild VA-anläggning

En VA-anläggning eller annan anordning för vattenförsörjning eller avlopp som inte är eller ingår i en allmän VA-anläggning.

Gemensambetsanläggning

En enskild VA-anläggning (se ovan) som inväntats för två eller flera delägare gemensamt.

LAV

Lagen om allmänna vattentjänster.

LAV 6§ om Kommunens skyldighet att ordna vattentjänster:

Om det med hänsyn till skyddet för människors hälsa eller miljön behöver ordnas vattenförsörjning eller avlopp i ett större sammanhang för en viss befintlig eller blivande bebyggelse, skall Kommunen:

1. Bestämma det verksamhetsområde inom vilket vattentjänsten eller vattentjänsterna behöver ordnas, och

2. Se till att behovet snarast, och så länge behovet finns kvar, tillgodoses i verksamhetsområdet genom en allmän va- anläggning.

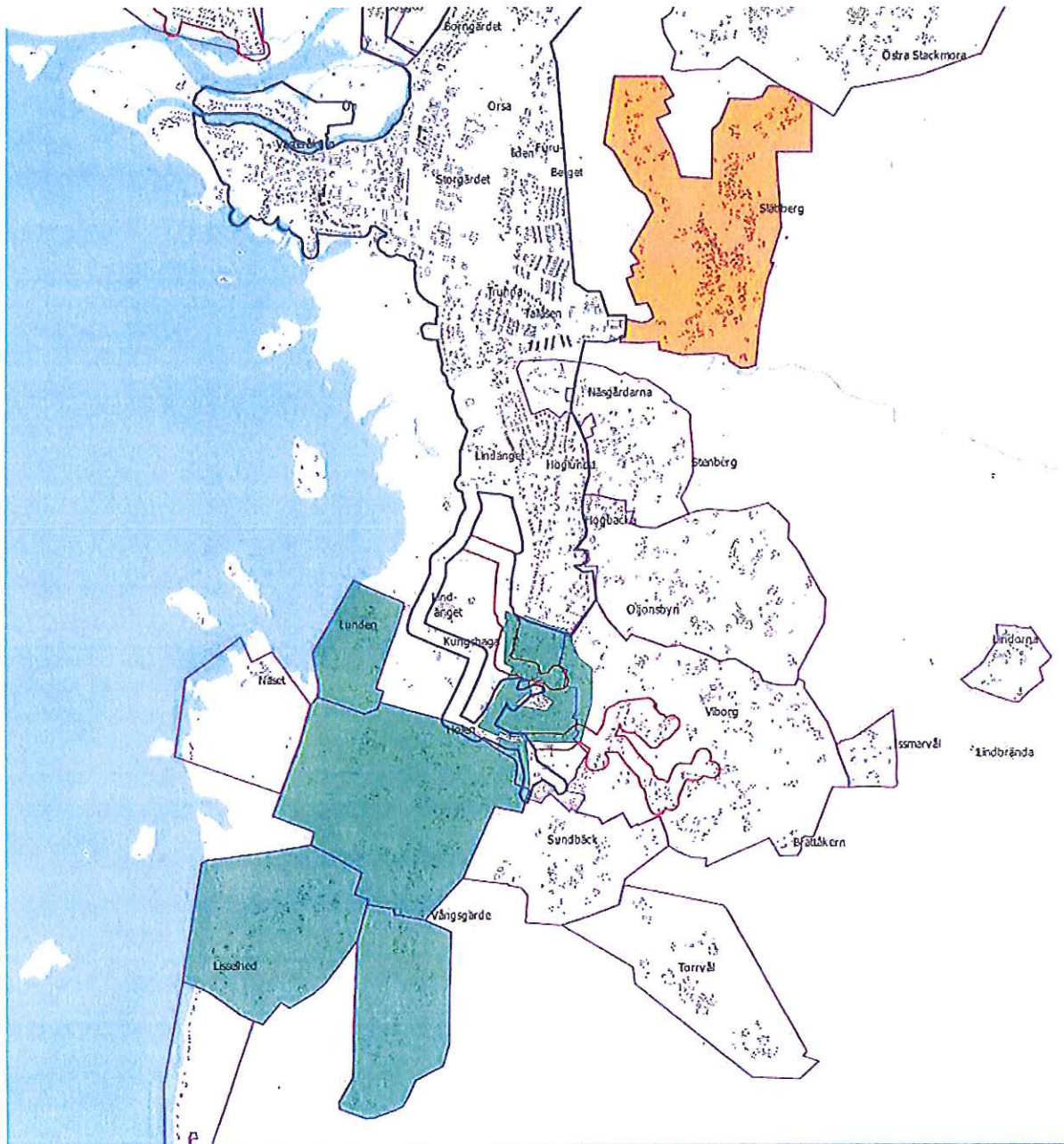
Nodava AB

Driftbolag samägt mellan Mora, Orsa och Älvdalens kommuner med uppgift att sköta den allmänna VA anläggningen

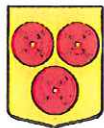
<i>Orsa Vatten och Avfall AB</i>	<i>Helägt av Orsa kommun. I detta bolag ligger ägandet av VA- och avfallsanläggningar.</i>
<i>Riktlinjer</i>	<i>En riktlinje innehåller anvisningar om hur en fråga ska hanteras. Den är vägledande i hur tjänstemän bör agera.</i>
<i>Rutiner</i>	<i>Rutiner anger en arbetsbeskrivning och är mer konkret än riktlinjer.</i>
<i>VA-anläggning</i>	<i>En anläggning som har till ändamål att tillgodose behov av vattentjänster för bostadshus eller annan bebyggelse.</i>
<i>Verksamhetsområde</i>	<i>Det geografiska område inom vilket en eller flera vattentjänster har ordnats eller ska ordnas genom en allmän VA-anläggning.</i>

Bilaga 1. Utbyggnadsplan av allmän vatten- och avloppsanläggning

Beslut (7.)

§ 86

OK KS 2016/000175

Prövning av ansvarsfrihet för direktionen, Region Dalarna

Beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att bevilja ansvarsfrihet för Region Dalarnas direktion utifrån föreliggande årsredovisning för räkenskapsåret 2015.

Mikael Thalín (C) anmäler jäv och lämnar sammanträdet under denna punkt.

Sammanfattning av ärendet

Region Dalarna har skickat sin årsredovisning för 2015. Samtliga medlemmar ska också pröva frågan om ansvarsfrihet för direktionen.

Beslutsunderlag

Missiv och protokoll Region Dalarna direktionen, 2016-06-22.
Årsredovisning 2015, Region Dalarna.
Protokollsutdrag, Utskott för strategi och utveckling, § 88, 2016-08-16.

Förslag till beslut

Utskottet för strategi och utveckling föreslår kommunstyrelsen:

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att bevilja ansvarsfrihet för Region Dalarnas direktion utifrån föreliggande årsredovisning för räkenskapsåret 2015.

Sändlista

Kommunfullmäktige

Justerandes signatur

Utdragsbestyrkande

§ 71

Dnr RD 2016/45

Region Dalarnas årsredovisning 2015

Direktionens beslut

1. Förslaget till årsredovisning för räkenskapsåret 2015 fastställs
2. Årets resultat om 1 569 kr tillsammans med tidigare års balanserade vinstmedel om 11 367 601 kr, totalt 11 369 170 kr överförs i ny räkning
3. Föreslå Region Dalarnas medlemmar att prova frågan om ansvarsfrihet för direktionen utifrån föreliggande årsredovisning för räkenskapsåret 2015

Sammanfattning av ärendet

Muntlig föredragning av Eric Boo.

Beslutsunderlag

- Årsredovisning för Region Dalarna 2015

Justerandes sign

du

AR

Utdragsbestyrkande

Carina Ståberis

Direktionen

Sammanträdesdatum
2016-03-18

§ 72

Dnr RD 2016/46

Verksamhetsberättelse 2015

Direktionens beslut

Region Dalarnas förslag till verksamhetsberättelse för 2015 fastställs.

Sammanfattning av ärendet

Muntlig föredragning av Tiina Ohlsson

Beslutsunderlag

- Verksamhetsberättelse 2015 bifogas.

Justerandes sijn

Utdragsbestyrkande

Beslut (8.)

§ 81

OK KS 2016/00205

Höjning av maxtaxan inom särskilt och ordinärt boende

Beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att höja maxtaxan till en tolfedel av 0,5392 gånger prisbasbeloppet.

Sammanfattning av ärendet

Under många år har högsta avgift som kommunerna fått ta ut för hemtjänst i ordinärt och särskilt boende uppgått till en tolfedel av 0,48 gånger prisbasbeloppet, vilket idag är 1772 kr/månad.

Riksdagen antog i december 2015 regeringens budgetproposition. I beslutet ingick en höjning av den avgift som kommunerna får ta för hemtjänst i ordinärt och särskilt boende. Lagen trädde i kraft 2016-07-01. Det innebär att kommunerna högst får ta ut en tolfedel av 0,5392 gånger prisbasbeloppet, vilket idag skulle innebära 1991 kr/månad – en höjning med ca 200 kr/månad. De personer som skulle komma i fråga för en höjning är de som redan idag betalar en maxavgift.

Beslutsunderlag

Protokollsutdrag, Utskott för omsorg, § 150, 2016-08-10.

Förslag till beslut

Utskottet för omsorg föreslår kommunstyrelsen:

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att höja maxtaxan till en tolfedel av 0,5392 gånger prisbasbeloppet.

Sändlista

Kommunfullmäktige

Su § 150

Förslag till höjning av maxtaxan inom särskilt och ordinärt boende

Utskottet för omsorgs förslag till beslut

Utskottet för omsorg föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige att höja maxtaxan till en tolfedel av 0,5392 gånger prisbasbeloppet.

Förslag till beslut

Att utskottet föreslår kommunstyrelsen att höja maxtaxan till en tolfedel av 0,5392 gånger prisbasbeloppet.

Sammanfattning

Under många år har högsta avgift som kommunerna fått ta ut för hemtjänst i ordinärt och särskilt boende uppgått till en tolfedel av 0,48 gånger prisbasbeloppet, vilket idag är 1 772 kr/månad.

Riksdagen antog i december 2015 regeringens budgetproposition. I beslutet ingick en höjning av den avgift kommunerna får ta för hemtjänst i ordinärt och särskilt boende. Lagen trädde i kraft 2016-07-01. Det innebär att kommunerna högst får ta ut en tolfedel av 0,5392 gånger prisbasbeloppet, vilket idag skulle innebära 1 991 kr/månad, en höjning med ca 200 kr/månad. De personer som skulle komma i fråga för en höjning är de som idag redan betalar max.

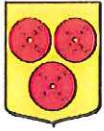
Justerare

 exp 160812/1h
 Kommunstyrelsen

Utdragsbestyrkande

Beslut (9.)

§ 78

OK KS 2016/00189

Nytt reglemente för krisledningsnämnden

Beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att anta det reviderade reglementet för krisledningsnämnden.

Sammanfattning av ärendet

Reglementet för kommunens krisledningsnämnd är i behov av en översyn eftersom nu gällande reglemente antogs 2003 av kommunfullmäktige. Förutom vissa redaktionella ändringar så har också det angivits direkt i reglementet att Utskottet för strategi och utveckling är krisledningsnämnd, att det enbart är ordföranden eller vice ordföranden som har rätt att besluta vid brådskande ärenden på nämndens vägnar eller har rätt att bedöma när nämnden ska träda i funktion. Krisledningsnämnden kan enligt lag besluta om bistånd till andra kommuner, landsting eller ett begränsat stöd till enskilda personer. I reglementet finns även ett tillägg att kommunen har rätt till skälig ersättning efter att ett sådant bistånd har lämnats.

Det mesta som rör krisledningsnämndens verksamhet och organisation hämtas från 2 kap i lagen om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap (2006:544).

I lagen (2 kap 1 §) anges att kommuner ska för varje ny mandatperiod fastställa en plan för hur de ska hantera extraordinära händelser. En ny sådan antogs av kommunfullmäktige den 20 juni 2016.

Beslutsunderlag

Förslag till nytt reglemente för krisledningsnämnden, 2016-08-08.

Reglemente för krisledningsnämnden, § 84, 2003-11-17 kommunfullmäktige.

Protokollsutdrag, Utskott för strategi och utveckling, § 90, 2016-08-16.

Förslag till beslut

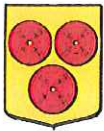
Utskottet för strategi och utveckling föreslår kommunstyrelsen:

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att anta det reviderade reglementet för krisledningsnämnden.

Sändlista

Kommunfullmäktige

Kommunledningskontoret
Per-Erik Jonsson

Kommunstyrelsen

Nytt reglemente för krisledningsnämnden

Sammanfattning av ärendet

Reglementet för kommunens krisledningsnämnd är i behov av en översyn eftersom nu gällande reglemente antogs 2003 av kommunfullmäktige. Förutom vissa redaktionella ändringar så föreslås bland annat följande revideringar (markerade med rött i det nya reglementet):

- § 3: Utskottet för strategi och utveckling (tidigare kommunstyrelsens arbetsutskott) är krisledningsnämnd. Det var tidigare delegerat genom ett särskilt beslut av fullmäktige (§ 92, 2002 kommunfullmäktige) men nu står det istället i reglementet.
- §§ 4-5: Det är enbart ordföranden eller vice ordföranden som har rätt att besluta vid brådskande ärenden på nämndens vägnar eller har rätt att bedöma när nämnden ska träda i funktion. Detta regleras i lagen om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelse i fredstid och höjd beredskap (2006:544). I tidigare reglemente angavs även att en ledamot enligt turordning hade denna rätt.
- § 6: Krisledningsnämnden kan besluta om bistånd till andra kommuner, landsting eller ett begränsat stöd till enskilda personer. I reglementet föreslås ett tillägg att kommunen har rätt till skälig ersättning efter att ett sådant bistånd har lämnats till kommun, landsting eller enskild person. I lagen (4 kap 1 §) anges att ersättning kan återkrävas från en kommun eller ett landsting. Ett begränsat ekonomiskt stöd kan lämnas direkt till enskilda personer. Dock kan inte detta stöd krävas åter.

Det mesta som rör krisledningsnämndens verksamhet och organisation hämtas från 2 kap i lagen om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap (2006:544).

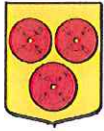
I lagen (2 kap 1 §) anges att kommuner ska för varje ny mandatperiod fastställa en plan för hur de ska hantera extraordinära händelser. En ny sådan antogs av kommunfullmäktige den 20 juni 2016.

Beslutsunderlag

Förslag till nytt reglemente för krisledningsnämnden, 2016-08-08.

Reglemente för krisledningsnämnden, § 84, 2003-11-17 kommunfullmäktige.

Lagen (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap.

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige antar det reviderade reglementet för krisledningsnämnden.

Sändlista

Kommunstyrelsen
Kommunfullmäktige

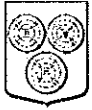
Per-Erik Jonsson
Räddningschef

REGLEMENTE

KRISLEDNINGSNÄMNDEN

Orsa kommun

Reglemente för krisledningsnämnden

Daterad	2016-08-09
Fastställd	KF
Produktion	Kommunkansliet/räddningstjänsten
Dnr	OK KS 2016/00189, 180
Dokument	Reglemente
Redigerad	

Utöver vad som föreskrivs i kommunallagen för nämnder och dess verksamhet gäller närmare bestämmelser i lagen om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap (2006:544). Detta reglemente utgör styrdokument för krisledningsnämndens organisation och befogenheter vid extraordinära händelser i fredstid.

Vid höjd beredskap används inte detta reglemente utan då tillämpas lagen om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap (2006:544).

- § 1 Krisledningsnämnden utgör kommunens högsta ledning i samband med extraordinära händelser, då ordinarie/normala resurser är otillräckliga för att samhällets basfunktioner ska fungera på lägsta acceptabla nivå.
- § 2 Krisledningsnämnden får, i samband med en extraordinär händelse, inom ramen för detta reglemente, överta beslutanderätt i den omfattning som är nödvändig med hänsyn till just den extraordinära händelsens omfattning och art, det vill säga inom kommunens geografiska område fullgöra uppgifter under *extraordinära händelser* i fredstid.

Med extraordinär händelse avses: *”en sådan händelse som avviker från det normala, innebär en allvarlig störning eller överhängande risk för en allvarlig störning i viktiga samhällsfunktioner och kräver skyndsamma insatser av en kommun eller ett landsting”* (4§ SFS 2006:544).

- § 3 **Kommunstyrelsens utskott för strategi och utveckling är tillika krisledningsnämnd.**

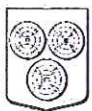
- § 4 Ordföranden (eller 1:e alternativt 2:e vice ordföranden när ordföranden har förhinder) bedömer när en extraordinär händelse medför att nämnden ska träda i funktion.

Kallelse kan ske muntligt. **Krisledningsnämndens arbetsformer regleras i övrigt genom kommunstyrelsens reglemente.**

- § 5 Ordföranden (eller 1:e alternativt 2:e vice ordföranden när ordföranden har förhinder) får besluta på nämndens vägnar i ärenden, som är så brådskande, att nämndens avgörande inte kan avvaktas. Sådana beslut ska emellertid snarast anmälas till nämnden, d.v.s. så snart den har samlats. Det innebär att ordföranden (eller vice ordföranden när ordföranden har förhinder) i en akut situation har samma befogenheter som nämnden i sin helhet.

Det är inte möjligt att underlåta att sammankalla nämnden och i stället låta ordföranden eller vice ordföranden fatta nödvändiga beslut. Deras befogenhet att fatta beslut gäller endast i sådana brådskande situationer, där nämnden inte hinner sammankallas och dess beslut avvaktas.

Så snart nämnden hunnit sammanträda upphör denna speciella befogenhet för ordföranden (eller vice ordföranden när ordföranden har förhinder).

- § 6 När förhållandena medger ska krisledningsnämnden besluta;
- att de uppgifter som nämnden eventuellt har övertagit från andra nämnder ska återgå till ordinarie nämnd, samt
  - att nämndens funktion upphör

Ett sådant beslut kan fattas även om den extraordinära händelsen fortfarande pågår.

- § 7 Krisledningsnämnden kan besluta om bistånd till andra kommuner, landsting och till enskilda personer. **Efter att bistånd har lämnats har krisledningsnämnden rätt till skälig ersättning av biståndsmottagaren enligt bestämmelser i 4 kap i lagen om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap (2006:544).**

- § 8 Efter det att krisledningsnämnden varit inkallad ska skriftlig redovisning av händelseförlopp, kostnader och utvärdering lämnas till kommunfullmäktige.

- § 9 Krisledningsnämnden står under tillsyn av kommunens revision samt kommunfullmäktige.

- § 10 För krisledningsnämndens eventuella utlämnande av information och tystnadsplikt gäller **bestämmelserna i 7 kap lagen om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap (2006:544).**

- § 11 Fullmäktige beslutar, om en nämnd, på grund av krisledningsnämndens övertagande av denna nämnds beslutsrätt, ska kompenseras för oförutsedda kostnader, vilka uppstått genom beslut av krisledningsnämnden.

- § 12 Fullmäktige ska inför varje ny mandatperiod fastställa en plan för hantering av extraordinära händelser enligt lagen om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap (2006:544).

Reglemente för krisledningsnämnden som enligt kf § 92/02 är kommunstyrelsens arbetsutskott.

Bilaga 1

§ 1

Krisledningsnämnden utgör kommunens högsta ledning i samband med extraordinära händelser och vid höjd beredskap, då ordinarie/normala resurser är otillräckliga för att samhällets basfunktioner ska fungera på lägsta acceptabla nivå.

§ 2

Krisledningsnämnden får, i samband med en extraordinär händelse, inom ramen för detta reglemente, överta beslutanderätt i den omfattning som är nödvändig med hänsyn till just den extraordinära händelsens omfattning och art. T ex, vid störning inom vatten/avlopp, datastörning, smitta- och miljöstörning och ovläder.

Med extra ordinär händelse avses en sådan händelse som:

- avviker från det normala,
- innebär en allvarlig störning eller överhängande risk för allvarlig störning i viktiga samhällsfunktioner och
- kräver skyndsamma insatser av kommunen.

Utöver detta reglemente ska kommunallagens bestämmelser tillämpas avseende t ex valbarhet, sammanträden, jäv, delegation, omröstningsregler.

§ 3

Detta reglemente gäller krisledningsnämndens arbete vid extraordinära händelser. Vid höjd beredskap skall i stället lagen (1988:97) om förfarandet hos kommunerna, förvaltningsmyndigheterna och domstolarna under krig eller krigsfara m.m. och lagen (1994:1720) om civilt försvar tillämpas.

§ 4

Ordföranden i krisledningsnämnden eller, om han/hon har förhinder, vice ordförande eller ledamot enligt ordinarie turordning bedömer när en extraordinär händelse punkt 2 medför att nämnden ska träda i funktion. Krisledningsnämnden skall endast vara i funktion så länge kriterierna i punkt 2 är uppfyllda.

Kallelse kan ske muntligt.

§ 5

Ordföranden (vice ordföranden) får besluta på nämndens vägnar i ärenden, som är så brådskande, att nämndens avgörande inte kan avvaktas. Sådana beslut ska emellertid snarast anmälas till nämnden, dvs så snart denna samlats.

Detta innebär att ordföranden (vice ordföranden) i en akut situation har samma befogenheter som nämnden i sin helhet.

Det är inte möjligt att underlåta att sammankalla nämnden och i stället låta ordföranden eller vice ordföranden fatta nödvändiga beslut. Deras befogenhet att fatta beslut gäller endast i sådana brådskande situationer, där nämnden inte hinner sammankallas och dess beslut avvaktas.

Så snart nämnden har sammanträda upphör denna speciella befogenhet för ordföranden (vice ordföranden).

§ 6

Var och en som får kännedom om en situation som kräver snabba beslut och som kan kännetecknas som en extraordinär händelse kan hos krisledningsnämnden väcka frågan om beslut att extraordinär händelse inträffat.

§ 7

Krisledningsnämnden kan besluta om bistånd till andra kommuner, landsting och till enskilda personer.

§ 8

För krisledningsnämndens eventuella utlämnande av information, gäller den sekretess, som skulle ha gällt i den ordinarie nämnden.

§ 9

När förhållandena medger ska krisledningsnämnden besluta, att de uppgifter som nämnden eventuellt har övertagit från andra nämnder ska återgå till ordinarie nämnd.

Et sådant beslut kan fattas även om den extraordinära händelsen fortfarande pågår.

§ 10

Efter det att krisledningsnämnden varit inkallad ska skriftlig redovisning av händesoförlopp, kostnader och utvärdering lämnas till närmast följande fullmäktige.

§ 11

Fullmäktige beslutar, om en nämnd, p g a krisledningsnämndens övertagande av denna nämnds beslutsrätt, ska kompenseras för oförutsedda kostnader, vilka uppstått genom beslut av krisledningsnämnden.

§ 12

Krisledningsnämnden står under tillsyn av kommunens revision samt fullmäktige.

§ 13

Fullmäktige skall inför varje ny mandatperiod fastställa en plan för hantering av extraordinära händelser.

Till

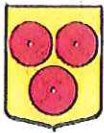
Kommunfullmäktige i Orsa Kommun

Undertecknad avsäger sig härmed
från samtliga politiska uppdrag för
Orsa kommun.

Med vänlig hälsning

Jonas Eriksson

Beslut (11.)

§ 61

OK KS 2016/00033-3

Fyllnadsval av ersättare till kommunstyrelsen och gemensamma gymnasienämnden

Beslut

Kommunfullmäktige väljer Bo Konradsson (C) som ersättare i kommunstyrelsen för resterande mandatperiod och längst t o m 2018.

Sammanfattning av ärendet

Kommunfullmäktige har tidigare godkänt avsägelsen från Anders Ors (C) avseende hans uppdrag som ersättare i kommunstyrelsen och i gemensamma gymnasienämnden (§ 15, 2016-02-15).

Ärendet om fyllnadsval till gemensamma gymnasienämnden återkommer på nästa sammanträde.

Beslutsunderlag

Protokollsutdrag, kommunfullmäktige, § 15 2016-02-15.

Sändlista

..

Beslut (12.)

ORSA KOMMUN
KOMMUNSTYRELSEN

2016-09-09

OU US 2016/00236,805

Interpellation till Mikael Thalín

Allmännyttiga och ideella föreningar i Orsa har möjlighet att söka integrationsbidrag för olika typ av aktiviteter. Kommunstyrelsens arbetsutskott har fastslagit ett belopp om 200 000 kr för år 2016 som extra stöd för integrationsfrämjande insatser. Bidraget kan sökas en gång under ett år med ett maxbelopp om 40 000 kr. Informationen på Orsa kommuns hemsida om denna möjlighet är väldigt bristfällig.

CCC Ungdom Orsa har beviljats ett bidrag med högst 250 000 kr/ år i 3 år. Bidraget belastar den summa på 15,4 miljoner som Orsa kommun fått från staten för integrationsfrämjande åtgärder pga. så många flyktingar som kom till Orsa hösten 2015. Vad som framgår är denna ansökan om ekonomisk hjälp inte något som behandlats inom ramen för föreningsbidrag.

- Är detta pengar som alla föreningar kan söka?
- Varför har i så fall inte information gått ut till alla föreningar att den möjligheten finns?
- Om det nu är så att denna nya möjlighet att söka pengar för föreningar finns så är frågan vilka kriterier är det då som ska uppfyllas för att få en sådan ansökan beviljad?
- Hur görs utvärderingen av föreningens integrationsfrämjande aktiviteter?

Att jag ställer de här frågorna är inte för att jag på något sätt missunnar CCC Ungdom Orsa att få ekonomisk hjälp för sin verksamhet. Bland det viktigaste vi har i Orsa så är det våra barn och ungdomar. Orsaken att jag ställer frågorna är istället för att jag tycker förutsättningarna för föreningar att söka ekonomisk hjälp av kommunen ska vara förutbestämda, lika och den informationen ska vara lätt tillgänglig för alla. Min förhoppning på svar är att få ett svar som öppnar upp för mer stöd till föreningslivet i Orsa.

Annika Persson

Annika Persson

Vänsterpartiet Orsa

Motion till Kommunfullmäktige Orsa

För oss Moderater i Orsa står ordet integration för ett vidare begrepp än att bara innefatta nyanlända till vår kommun. Integration handlar om att ALLA ska få möjlighet att komma in i vårt samhälle. Oavsett vad anledningen är till att man inte har möjlighet att vara med i en förening eller aktivitet så vet vi att ekonomin spelar en stor roll för många familjer. Vi har en skyldighet att se till att barn och ungdomar som exempelvis lever under knappa ekonomiska förhållande, barn och ungdomar som lever med psykiska och/eller fysiska svårigheter där det oftast innebär en ansträngd situation för familjen även ekonomiskt, barn till ensamstående föräldrar m.m. Att varje familj själva får bestämma vilken aktivitet som passar deras behov och intressen bäst.

Vi vill värna ALLA barn och ungdomars rättigheter till en rik och meningsfull fritid där de kan växa och utvecklas till självständiga individer.

Vi moderater anser att alla familjer oavsett ekonomiska och sociala möjligheter ska ha möjlighet att själva kunna välja fritids- eller föreningsaktiviteter.

Vårt förslag är att varje barn eller ungdom i grundskoleåldern får en Föreningspeng på upp till 500 kronor per termin som valfritt kan användas till fritids- och föreningsaktiviteter, även Musikskolan.

Eftersom många föreningar idag dras med sjunkande medlemsantal hoppas vi att Pengen ska bidra till att dels öka medlemsantalen i våra föreningar och att barn och ungdomar ska få ta del av föreningslivet.

I dagsläget är det 702 barn och ungdomar vilket skulle ge en kostnad på 351 000 per termin om alla använder pengarna.

Frågan är om Kommunen har råd att säga nej till förslaget. Förslaget innebär att fler barn och ungdomar tidigt kommer ut i en meningsfull aktivitet med goda vuxna förebilder, och den sociala utslagningen som idag sker i ganska låg ålder minskar, med alla positiva fördelar som det för med sig.

Moderaternas förslag är alltså följande:

-Att Orsa Kommun inför en Föreningspeng på upp till 500 kronor per termin till alla barn och ungdomar i Grundskolan att fritt välja Fritids- eller Föreningsaktivitet. Pengarna förvaltas av Orsa Kommun och betalas ut till respektive aktivitet eller förening efter samråd med vårdnadshavare.

Nya Moderaterna I Orsa

gm/

Bosse Hermansson

Beslut (14)

nya
moderaterna

Till kommunfullmäktige i Orsa

Motion

Angående att Kommunen bör flytta sina pengar till en bank med kontanthantering

Motionär: Nya Moderaterna i Orsa

Sammanfattning, bakgrund, bedömning.

I vår kommun är det allt färre banker som tillhandahåller kontanter till våra invånare och företag. Kontanthantering försvinner i snabb takt från allt fler bankkontor trots att kontanthantering är en efterfrågad tjänst från kommunens invånare och företag.

Att inte kunna tömma spargrisar, sätta in pengar från lotterier, kioskkassor, kollektor och inte minst enskilda är en stor och viktig funktion som försvinner för allt fler medborgare i vår kommun. Att inte kunna gå till sin bank och ta ut eller sätta in kontanter är en stor förändring för gemene man, inte minst för våra äldre kommuninvånare.

Det är viktigt att kommunen är medveten om att banker som vägrar hantera kontanter ställer till allt mer besvär för många av våra kommuninvånare. Vi moderater anser att kommunen inte kan låta denna utveckling gå obemärkt förbi.

För oss moderater är fungerande och säkra banker som tillhandahåller kontanthantering en förutsättning för att människor ska kunna bo och arbeta i vår kommun. Därför anser vi att kommunen ska föregå med gott exempel och upphandla en bank som tillhandahåller kontanthantering.

Yrkande

Vi yrkar

Att kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen i uppdrag att vid kommande upphandling av banktjänster kräva att kontanthantering ska erbjudas invånarna och företagen i kommunen.

Orsa den 10 augusti

Moderaterna Orsa

Bosse Hermansson